

Šiame numery

PAGRINDINIS ŠIO METO UŽDAVINYS.
BRONĖS JAMEIKIENĖS KŪRYBA.
ANTANAS MACEINA VĖL UŽPILTA ŠALTO
VANDENS.
ROMANAS APIE NEPRIKLAUSOMYBĖS
PRIEŠAUSRĮ.
FERNANDA DE CASTRO EILĖRASTIS.
STEIGIAMASIS SEIMAS NEPRIKLAUSOMY-
BĖS RAIDOE IR TAUTOS DVASIOS
ATSPINDYS JAME.
NUOSTABUSIS DAUMANTAS ČIBAS.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
MOTERŲ GYVENIMAS.

Pagrindinis šio meto uždavinys

Giliai suvokdami, kad savo žmonių skaičiumi netokia gausi tauta nūn tegali užimponuoti tik savo kūrybingumu, džiaugiamės, kad lietuvių kūrybinis pajumas, pagal aplinkybes, net ir tremtyje ryškiai pasireiškia. Net ir pačiais liuanistiniais klausimais jau turime gana gausią literatūrą ne tik lietuvių, bet ir kitomis kalbomis. Prof. dr. J. Balyš jau 1961 m. išleistame rinkinyje tos rūšies knygų bibliografiniame leidinyje: "Lithuania and Lithuanians" suregistravo net 1,182 veikalų. Paskutinių dešimtmėčių tas skaičius bus dar paaukęs. Tarp jų leidinių nemažai ir anglų kalba.

Tačiau jie vis specifiniai, apima vieną ar kitą sritį, daugelis sunkiai begaunami. Užtat toks konspektinis, viską apimančių liuanistinių informacijų leidinys, kokiuo yra "Encyclopedia Lituanica" mums ir kiitiems, mums besinteresuojantiems, yra nepaprastai reikšmės dalykas. Amerikoje enciklopedijoms susidomėjimas nemažas. Jų yra beveik kiekvienoje šeimoje. Pvz. specialiai pirkėjams patarimus teikiantis žurnalas "Changing Times" rekomenduotinių anglišų enciklopedijų sąrašą įtraukęs net 22 bendro turinio enciklopedijas. Iš jų "Encyclopedia Americana" turi 30 tomų, iš viso 27,750 psl., kainuoja 375 dol. "Britanica" — 24 tomų, 28,264 psl., kainą 459 dol., "New Catholic Encyclopedia" 15 tomų, 16,522 psl., kainą 580 dol.

Mūsų "Encyclopedia Lituanica" bus viena iš nedaugelio tokių vienos tautos anglišų enciklopedijų, pakankamai (konspektviam leidiniui) plati — šešių tomų, kainuojanti tik 90 dol. Dabar pats laikas

jai išleisti, kai sutelkta tiek daug medžiagos neseniai užbaigtoje "Lietuvių Enciklopedijoje". Galime pasidžiaugti, kad jos redakcija ir leidimas yra geroje rankose, bet jiems reikalinga kur kas platesnė talka. Tai svarbus lietuviškų studijų leidinys. Dabar visų mūsų uždavinys turi būti rūpintis, kad ši anglų kalba lietuvių enciklopedija ne tik kuo gausiau patektų į privačius šeimų knygynėlius, bet ypač į mokslo įstaigų ir miestų knygynus. Todėl prie kiekvienos progos universitetų, kolegijų, miestų knygynuose prašykime "Encyclopedia Lituanica". Jei jos nėra, bandykime susisiekti su tu bibliotekų vadovybe, nurodydami, kur ją galima užsisakyti ir išryškindami, kad tai rimtas, mokslininkų redaguojamas leidinys, kuris didžiojoje bibliotekose yra būtinybė.

Čia galėtų ir mūsų studentai gyvensnę veiklą išvystyti. Jei vienas, kitas, trečias šios enciklopedijos ims ieškoti bibliotekoje, tai biblioteka ją užsąkys. Kraštutiniu atveju, kai pati biblioteka pasilieka nepajudinama, reikia ieškoti mecenato, kuris bibliotekai enciklopediją padovanotų. Penkiolika dolerių už tomą nėra jau taip labai sunku sutelkti ir pačiai studentų vienai ar kitai organizacijai, ypač kreipiantis su aukų prašymu į tos mokslo įstaigos absolventus, to universiteto ar kolegijos diplomu apvainikuotus saviškius. Dabar, kada taip nelengvomis sąlygomis vyksta mūsų angliškos enciklopedijos leidimas, kaip tik pats laikas sukrusti. Jeigu išleidžiant 36 tomus Lietuvių enciklopedijos daug pasitarnavo ją prenumeruodami tėvai, tai lietuvių ent-

(Nukelta į 2 psl.)

BRONĖS JAMEIKIENĖS KŪRYBA

JONAS DAINAUSKAS

S. m. balandžio mėn. pradžioje užbaigė ilgą kelionę po Chicago apylinkes dailininkės Bronės Jameikienės sukurti aštuoni skaldyto stiklo vitražai, keliavusieji "B. Jameikienės individualioje parodoje" ("one man show"). Balandžio 5 d. prie Chicago universiteto, "Baptist Graduate Student Center" patalpose atidarytoje ir iki IV.19 d. užtrukusioje 41 dailininko "1970-ųjų metinėje religinio meno parodoje" buvo du Jameikienės vitražai: "Trys išminčiai" ir "Šv. Petro paukštis". To paties centro vestibulyje visam laikui įstatytas jos tradicinio (švinuto) stiklo vitražas "Pavasaris". Jos sukurtas kilimas "Sopulingoji Motina" (kataloge pavadintas "Lithuanian Pieta" ir "Sorrowful Mother") nuo praėjusių metų rugsėjo mėn., pradėjus nuo Washington, D.C., drauge su kilnojama meninių relikvijų temomis vėliavų paroda "Sign in Cloth" ir dabar dar kelialauja po Jungtines Amerikos Valstybes. Gi nuo balandžio mėn. pradžios Chicago pietuose, 63-sios ir St. Louis gatvių rajono metodistų bei presbiterijonų bažnyčių prieangiuose yra įstatyti keturi Jameikienės vitražai: "Vaivorykštės šokėjai", "Paukštė", "Angelas Sargas" ir "Pavasaris". Tai bene 40-ji paroda, kurioje dailininkė Jameikienė dalyvauja. Tad norisi nors probėgšmais supažindinti su josios kūriniais ir pažvelgti į josios kūrybos kelią.

Pasauly žinomų meno istorikų, Hawajų universiteto profesorių, Jean Charlot ir Gustav Ecker mokinė dail. Jameikienė savo darbų technika gerokai skiriasi nuo kitų dailininkų, nes ji dabar daugiausia kuria, naudodama skaldyto stiklo techniką. Kuriant plono, tradicinio stiklo vitražus, kur paveikslą sudaro spalvoto stiklo gabalėlių sujungti švino ar cinko juostelėmis, darbas techniškai yra gana kompliktuotas. Tačiau tik po II-jo pas. karo pradėtas būdas daryti vitražus iš storo stiklo reikalauja visai kitokios technikos. Net fiziniai yra nelengva dirbti su storais stiklo luitais, juos skaldyti. Gal todėl dailininkų, tuo labiau moterų, kuriančių skaldyto stiklo vitražus, yra labai maža. Nepamirštinai ir tai, kad toje meno šakoje nuo mintyje sukurtu vaizdu iki jojo realizavimo yra gana ilgas kelias. Susikristalizavus paveikslui idėjai, dailininkas ieško tai idėjai tinkamiausios išraiškos formos. Sudarius galutinį norimo dydžio projektuojamo vitražo spalvotą piešinį, tenka padaryti kelias piešinio kopijas, naudojamas kaip darbo planus. Sunumeravus visus projektuojamo vitražo gabalėlius, kita tokio projekto kopija sukarpompa, iškerpant atskirai kiekvienam stiklo gabalėliui būsimąją formą. Sužymėjus kiekvienos tokios formos spalvą, pereinama prie stiklo gabalėlių paruošimo. Iš gana storų (vieno colio storumo) spalvotų stiklo luitų atskeliami reikiamos formos ir dydžio stiklo gabalėliai. Atskeliama specialiais kaltais bei plaktukais. Skaldant tuos gabalėlius, didžiausios reikšmės turi skėlimo briaunos ir paviršiai. Šitai parengus projektuoja-

Bronė Jameikienė

met turi atsimiti vitražo kūrėjas.

Šioje kūrybos šakoje bene svarbiausią vaidmenį vaidina skaldyto stiklo šviesos efektai, iškeliami ir stiprinami šviesos spalva; jų panaudojimas priklauso nuo dailininko sugebėjimo atskelti stiklo gabalėlius taip, kad jie savyje sutelktų kuo daugiau šviesos efektų.

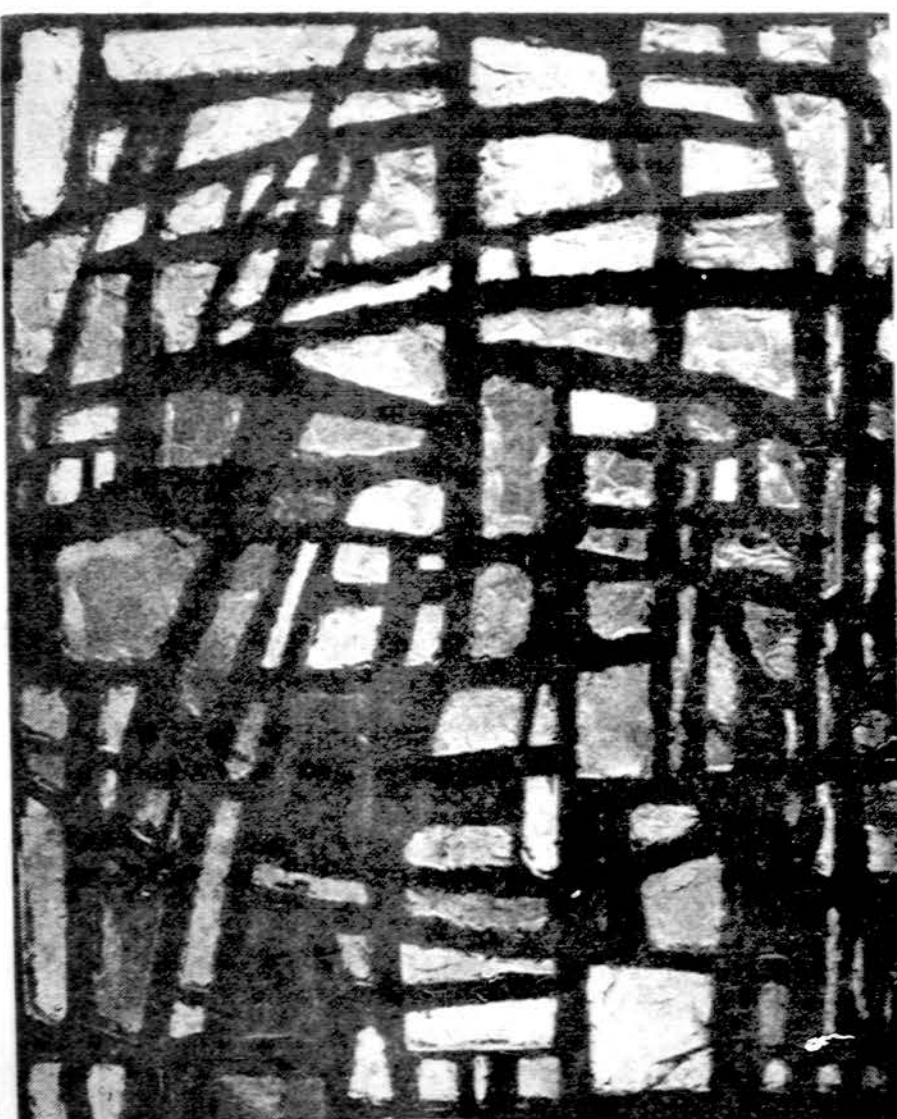
Dalininkės Jameikienės sukurti skaldyto stiklo vitražai liudija, kad ji puikiai moka sukurti nepaprastus šviesos bei spalvų derinius, kurie josios darbuose pasižymi žėrinčiu gyvumu, gailinančiu grynumu ir drauge paprastumu. Iš viso josios kūriniųose matyti gana daug stilizacijos ir abstrakčių elementų, bet josios kompozicijos yra gerai išbalansuotos ir sudarė darnius monumtalius vienetus, kristolinių

varsu audinį. Pažymėtina, kad josios kūriniuose galima įžūrėti ir lietuvių liaudies kūrybos motyvų. Koplystulpių Sopulingosios Motinos, Rūpintojėlių, persijoti per dailininkės vaizduotę, josios sukurtuose vitražuose pasilaiko mūsų liaudies kūrybos bruožus ir stiliaus, ir spalvų atžvilgiu.

Kiek gi kūrinių yra ji sukūrusi? Dalininkė atsako, jog neįmanu visų jų sužymėti. Suminėsiu čia tad nors keletą jos labiau pažįstamų darbų: "Veronikos skara" su mūsų Rūpintojėlio stilizuotais bruožais, "Rytų Madona", už kurią dailininkė Honolulu parodoje gavo premiją (vienas to kūrinių variantas likęs Havajuose, kitas yra Indianos universitete), "Gėlės" (keli variantai), "Šv. Pranciškus Asyžietis", "Vėlykų rytas" bei "Zilvinas" likę Havajuose, "Angelas Sargas", kurio vienas variantas "saugoja" Jaunimo centro vestibulį, "Vaivorykštės šokės", "Trys išminčiai", "Paukštė", "Ir aš karalius...", keli variantai "Pavasaris", keli abstrakciniai kūrinių šv. Filomenos bažnyčioje, šiaurinėje Chicago dalyje, "Kristaus Kančios simboliai", didelis tradicinis vitražas, šv. Kryžiaus bažnyčioje, Chicagoje ir Dayton, Ohio, liet. bažnyčioje grindyse mozaika lietuvių tautinių raštų motyvais ir kiti.

Kai kurių skaldyto stiklo vitražų yra keli variantai, tačiau jie nėra kopijos, nes keičiamos spalvos ir kiekvienas stiklo gabalėlis skaldomas individualiai, tad kiekvienas toks kūrinys išgauna naują veidą su visais naujais šviesos ir spalvų efektais.

Greta vitražų bei mozaikos yra suprojektavusi ir išaudusi kilmų "Šimtąkojis", Ietys", "Pie-ta", "Zemaitiškas" ir kit.). Taip pat yra parengusi spektakliams kostiumų projektų (Donelaičio

Bronė Jameikienė

Verbų sekmdienis (vitražas)

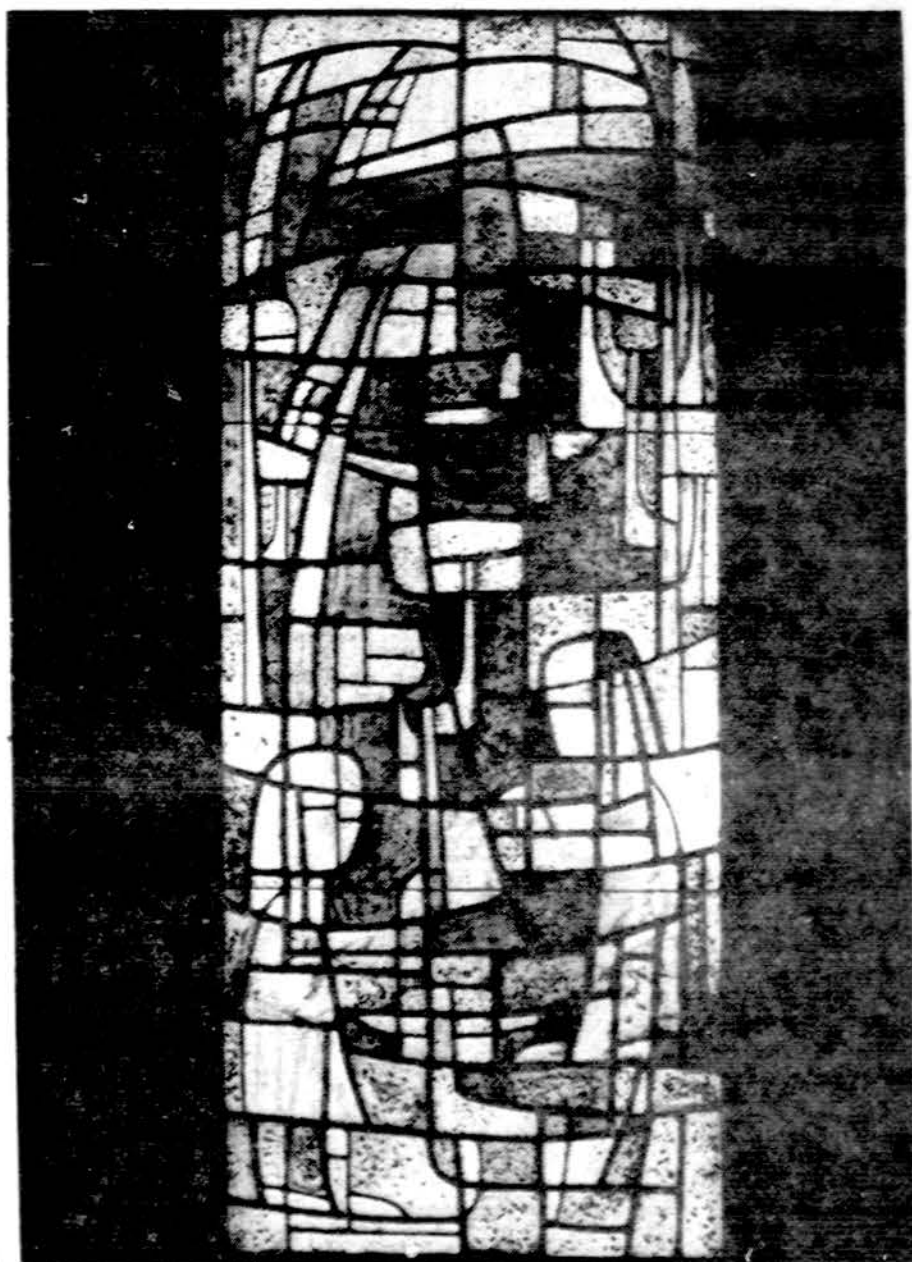
"Metams", operai "Gražina", komedijai "Bubulis ir Dundulis", "Sakraliniam baletui", "100 Saulių" oratorijos pastatymui Loyolos universitete).

Jameikienė savo studijas (liuanistiką) pradėjo Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetuose. Po to, jau meno, mokėsi "Ecole des Arts et Metiers" Freiburge, Vokietijoje, Meno Institute Chicagoje, išsidydama čia Dailių menų magistro laipsnį ir Havajų universitete — Orientalinio meno istorijos magistro laipsnį. Gilindama savo meno istorijos studijas Havajų universitete, dail. Jameikienė kelerius metus tenai dėstė ir mepat yra parengusi spektakliams kostiumų projektų (Donelaičio

metų. Savo darbų parodų turėjo daugiausia Chicagoje ir kitose vietovėse (Evanstone, Grand Rapids, Notre Dame, Detroit, Denveryje, Del Mar, Honolulu, Kanadoje ir kitur), čia nekalbant apie "keliaujančias parodas". Pagaliau ji yra įrašyta ir "Who's Who in American Art" vardyne.

Kalbėdama apie savo kūrybą iš esmės, Bronė Jameikienė pa-brėžia, kad dailininko darbų negalima matuoti nė valandų, nė dienų skaičiumi. Kurdamas žmogus it dega ir tikrąja to žodžio prasme įdeda į savo kūrinių savo sielos dail, nes kūrybinis procesas, tam nuostabiam bet negalėtingam tikslui — kūriniui — realizuoti, pavergia visą žmogų. Kalbėdama apie savo kūrybos ryšį su aplinka, dailininkė sako, jog ji savo kūriniuose siekianti pirmiausia išreikšti ne tą, ką ji mato, bet tą ką ji jaučia, matydama tą ar kitą vaizdą. Kuriant vitražus, jai labiausiai rūpi tas minkštas šviesos bei spalvų susijungimas, šaltai stiklą paverčiantis gyva ugnimi. Užtat ji rūpestingai stengiasi raudonus, žaliuos, gelsvius ir kitokių spalvų stiklo gabalėlius taip sumontuoti, kad jie, šviesos perskirstyti, suspindėtų lyg rubinai, smaragdai, topazai ar kitokie brangakmenys. Tokiuose vitražuose ji ir suradusi savo gyvenimo uždavinį.

• Vilniaus konservatorijai sukako 25 m. amžiaus. Ji įkurta 1945 m. ir pirmuoju jos direktorium buvo Jonas Bendorius, pirmuoju talkininku — K. Kavėkas. Dabar konservatorija turi 16 katedrų, gi studentų, įskaitant ir neakivaizdinį bei vakarinių skyrių — yra netoli 700. Šiuo metu konservatorijai vadovauja prof. Jurgis Karnavičius, kompozitoriaus J. Karnavičiaus sūnus. Istaiga išleido du mokslų daktarus: Juozą Gaudimą ir Jadvygą Ciurlionytę. (E)

Bronė Jameikienė

Pavasaris (vitražas)

KULTūros TEMOMIS KITUR

Antanas Maceina vėl užpila šalto vandens

Prof. dr. Antanas Maceina, vienas ryškiųjų mūsų filosofų, savo knygomis ir savo straipsniais periodinėje spaudoje visada rasdavo gyvo atgarsio skaitytojose, visada darydavo giliaus poveikio mūsų kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo raidai. Kai kuriais atvejais jo mintys bei nuomonės būdavo tikras šalto vandens klūstelėjimas ir ant senosios tradicijos apsnūdusių ir ant naujuose visur kaktomus besiveržiančių galvų. Čia tik prisimintina, koki nerimastį kadaise dar nepriklausomoje Lietuvoje sukėlė jo socialinių klausimų siūlymai, mai, kuriuose profesorius siūlė atlaikyti aukštą atidumą beturčiams; gi pokario metais jo mėsas nepasaulėžiūrinės politikos šūkis vėl išaukė aibes kalbų ir diskusijų. Nemažiau įdomiai, sugestyviai ir giliai Antanas Maceina šiandien atsiliepi ir į Bažnyčios bei aplamai tikinčiųjų mąstymo ir veiklos kryptis po II Vatikano suvažiavimo.

Su prof. Antano Maceinos mintimis gali sutikti, gali nesutikti, bet negali nuneigti jų aktualumo, net tam tikro nelauktinumo, kas privertė tave patį galvoti, pasukti lyg šaltu vandeniu užpiltam, pritarti ar prieštarauti, bet tik nelikti abejingam ir vėsiam visam tam, ką autorius svarsto savo raštuose.

Vienas tokių prof. Antano Maceinos straipsnių kurį laiką ėjo Toronto leidžiamu savaitraščio "Tėviškes Žiburiai" atkarpoje. Straipsnis buvo lyg ir laiškas laikraščio redaktoriumi kun. dr. Pranui Gaidai. Iš tikrųjų, tai nei laiškas, nei straipsnis įprastine mums prasme, o tik visa studija, pavadinta "Bažnyčios tragika". Priduriant, kad tos tragikos sąvokoje telpa kaip tik šiandieninė Bažnyčios situacija, nereikia per daug ir aiškinti, kiek turi būti smalsiai pagaunamos šio prof. Antano Maceinos rašto mintys.

Ilgai "Tėviškes Žiburiuose"ėjusi studija baigta balandžio 23 dienos savaitraščio laidoje. Iš tos baigsmės čia ir duodame iliustracijai vieną ištrauką, rodančią, kad ir šių dienų mūsų filosofo mintys yra nemažiau aktualios ir drąsios, kaip ir anos kadaise Lietuvoje ir pokario metais Vokietijoje:

"Šiandienėjimo vykdytojai mano, kad Bažnyčios ėjimas į socialinę, teisingą, valstybinę, mokslinę, meninę kasdienybę apreiškė jos pasiuntinybę pasauliui ir kad pasaulis pradės Bažnyčią ne tik pastebėti, bet ją branginti bei jos trokšti. Bet ar tai nėra iluzija? Ar Dievo išstūmimas iš pasaulio naujųjų laikų istorijoje neveda ir prie Bažnyčios išstūmimo iš to paties pasaulio? Kam gi Bažnyčia yra pasauliui reikalinga? Taikiai? Pasaulis gali, jei nori, taikiai įvykdyti ir be Bažnyčios. Nė vieno karo Bažnyčia nesutrukdė, jei jis atrodė esąs naudingas vienai kuriai (o gal net ir abiem?) pusei. — Socialinei bei ekonominei gerovei? Praktika kalba kaip tik priešingai. Kraštai (pvz. Švedija), valdomi socialistų (vad. labiausiai atsitolinusios partijos nuo Bažnyčios), yra pažangiausi socialiniu atžvilgiu. Ir ką čia Bažnyčia galėtų pasakyti, ko nežino ar negali pasakyti pasaulis? — Kultūrai kurti? Šioje srityje Bažnyčia gali kuo mažiausiai, nes ji neturi jokių aiškių kultūrinių idėjų. O kai ji pradeda apie kultūrą kalbėti, tai viskas susiveda į pastoraciją (plg. popiežiaus Pijaus XII kalbą apie literatūrą). Kultūrai kurti pasaulis Bažnyčios iš tikro nėra reikalingas, ir naujųjų laikų kultūra susikūrė ne Bažnyčios vadovaujama, bet kaip tik priešindamasi Bažnyčiai. Galėtume perbėgti visas pa-

ne lygybės, ne kultūros vykdytoja, bet išganymo nešėja. Visa pasaulio kasdiena esti išganymo perkeičiama, bet šios kasdienio keitimas pats savyje išganymo nekuria. Solovjovas prasmingai leido savam antikristui įvykdyti pasauliui taiką, gerovę ir vienybę, norėdamas tuo pasakyti, kad visų šių dalykų buvimas pasaulio neišgano; priešingai, jis gali pasaulį kaip tik toliau nugrėžti nuo Dievo ir nuo Kristaus, ko Solovjovo antikristas kaip tik ir siekė (plačiau apie tai "Niekšybės paslaptis", Brooklyn 1964, p. 198-231). Klaida tad yra dideliu uolumu imtis socialinių darbų, o pamiršti arba bent pastumti į šalį maldą, sakramentinę praktiką, atgailą. Kitaip tariant, klaida yra santykių su žmogumi neremti ir nekildinti iš santykių su Dievu. Kas sakosi mylis Dievą, o nemylti artimo, tas yra melagis (plg. 1 Jon. 4, 20), nes Dievo meilė savaime veda į žmogaus meilę. "Dievo akivaizdė" nėra nieko svarbesnio kaip aš, o jo akivaizdoje aš nesu svarbesnis kaip kitas" (R. Spaemann, t. p. 4-90). Ir šis visų asmenų lygus svarbumas Viešpaties kaip tik ir iš mus vieną su kitu. Todėl kas sakyti mylis artimą, o nemylis Dievą, tas irgi būtų melagis, nes tokiu atveju jis mylėtų ne artimą, bet tik — sėbra, kaip tai regime komunistinėje etikoje, nesugebancioje apimti visų žmonių, net ir priešų taip labai pabrėžiama meile. Žmogaus meilė be Dievo meilės virsta žmogaus idėjos, bet ne realaus žmogaus meile pagal aną vieno iš Dostojevskio veikėjų (Miusov) principą: "Aš sutinku būti nukryžiuotas iš meilės žmonijai, bet aš negaliu 24 valandų išbūti vienam kambaryje su žmogumi." Tokios socialinės sėbro ar žmonijos meilės yra pilnas pasaulis, ir Bažnyčia tokiai meilei nėra reikalinga. Tačiau Bažnyčia yra būtina pasauliui, kad parodytų, kaip vykdyti tikrą artimo meilę; artimo, kuris neišsėmia sėbro ar idėjų, bet apima kiekvieną žmogų, net ir tą, kuris mūsų nenkenčia ir mus persekioja. Pasauliui nereikia Bažnyčios kaip pagalbininkės kasdien, bet pasauliui reikia Bažnyčios kaip vilkėtojos Kristumi; vadinasi, kaip išganymo skleidėjos. Stumdama Bažnyčią iš kasdieninių savo sričių, pasaulis tuo pačiu veda ją į jos išganomosios sąmonės atbūdinimą bei stiprėjimą. Pasaulio akivaizdoje pradeda suvokti, kad Bažnyčios pasiuntinybė iš tikro yra žymiai gilesnė, negu šiandien taip daugelio peršamas veiklumas kasdienos dalykuose, net jeigu šie dalykai

ir lietu žmogų su jo teisėmis bei pareigomis.

Leiskite man, mielasis kunige Pranai, užskleisti šį mano atoliepį į Jūsų klausimą sovietų rašytojo Andriaus Čiurlionio žodžiais; rašytojo, kuris šiandien sovietų Rusijoje persekiojamas ir kalinamas, kuris tačiau puikiai įvelgė žmogaus būseną pasaulyje ir todėl ją išreiškė "Šitokia nepaneigiamu formule: "Reikia tikėti ne dėl seno įpročio, ne dėl mirties baimės, ne šiaip dėl viso ko, ne todėl, kad mus kas nors verčia ar mum grasina, ne dėl humanistinių principų, ne šiaip išgelbėti, ne originalumo dėlei. Reikia tikėti visiškai paprastai todėl, kad Dievas yra (cit. "Wort und Wahrheit" 1969 m., nr. 6 p. 495). Dievo buvimas — štai kas yra tikėjimo pagrindas. Ir kaip tik šį — tokią paprastą — pagrindą pradeda Bažnyčiai visokių (kaip tik Siniavskio minimų) įmanomų ir neįmanomų paskatų, o pamirštame aną vieną tikrąjį, būtent: Dievo buvimą. Nuosekliai tad tas pats Siniavskis toliau ir sako: "Mes labai ilgai galvojame apie žmogų. Jau laikas pagalvoti apie Dievą" (t. p.). Manau, kad šis jo posakis yra nuostabiai taiklūs gairės tolimiesiems Bažnyčios keliui; keliui, kurio pasaulis neranda, bet kurį jam Bažnyčia kaip tik gali ir turi rodyti."

M. K. Čiurlionis "Sputnike"

— M. K. Čiurlionis sovietiško "Reader's Digest" puslapiuos. Nusizūrėję į šį pasauliulyje plačiausiai paplitusį, amerikiečių anglų kalba leidžiamą žurnalą, rusai panūdė jį pasekti. Kone kopijuodami "Reader's Digest" formatą, šriftų ir puslapių su tvarkymą, rusai anglų kalba leidžia ir savo mėnesinį "Sputnik". Tačiau, nesitiekdami "priešakinę" savo spaudos technika pralenkti amerikiečių "Reader's Digest", sovietai tą savo "Sputniką" spausdina Helsinkyje, Suomijoje, kad tik jis bent išvažda neatsiliktu nuo amerikietiškojo.

Mums tačiau įdomu, kad š. m. balandžio mėn. "Sputniko" numerioje daug dėmesio skiriama ir mūsų Čiurlioniui. Jame dedamas Camille Flammarion straipsnis "The Strange World of Čiurlionis". Tekstui su iliustracijomis skirta 9 žurnalo puslapiai. Kai atveju atvejais apie Čiurlionį įvairiai daug kur buvo rašoma kaip apie abstraktizmo pradininką, kaip apie lietuvių tautos dvasios vaizduotoją, kaip apie muzikinių temų tapytoją ir t. t., tai Flammarionas čia akcentuoja Čiurlionį, kaip dabar prasidedančio kosminio amžiaus pranašą. Anot, Flammariono, Čiurlionis

Kertinė Parastė

(Atkelta iš 1 psl.)

ciklopediją anglų kalba beleidžiant ir beskleidžiant, reikia didesnės iniciatyvos laukti iš naujųjų akademikų ir jau čia mokslus einančių lietuvių studentų.

buvęs Kolumbas; jis pirmas išlėpęs į naujos eros kontinentą; jis gyveno kažkur, kur mes dar ilgą laiką neužėjome; Čiurlionis turėjęs kitokią erdvę ir laiko koncepciją, visai kitokią, negu mūsų įprastinė, o tos koncepcijos supratimas, tur būt, priklausytų dar tik ateities žmogui.

Čiurlionio puslapis "Sputnik" puošia aštuonios spalvotos dailininko darbų nuotraukos: Rex, Piramidžių sonata, Pilies pasaka, Karalių pasaka, Karalietės kelias, Laidotuvės, Žvaigždžių sonata ir Šaulys. Paveikslų pavadinimus yra įsibrovusi ir klaidą: garsusis Čiurlionio paveikslas Rex, "Sputnik" pavadintas The River.

● Kokie dramų kūriniai pasirodys okup. Lietuvos dramos teatruose, apie tai žinių suteikė "kultūros ministerijos" pareigūnas R. Jakučionis ("Tiesa", bal. 1). Pasirodo, dramaturgo vito žurnalistas, gyvenęs New Yorke, A. Laurinčiukas. Jis parašė pjesę "Vidutinė moteris", iš lietuvių emigrantų gyvenimo. Ji busiant patatyta Panevėžio teatre. J. Marcinkevičiaus pjesė "Katedra" numatoma patatyti akademiniame dramos teatre Vilniuje.

Dar rengiamos teatruose pjesės: J. Grušo "Pijus buvo protingas, Pijus nebuvo protingas" ir V. Palčinskaitės pjesė vaikams "Juodanosė prasiziūja".

Dramos kūrinius rašo autoriai: V. Sirijos Gira, R. Skučaitė, R. Narečionis, R. Samulevičius ir kt. (E)

● Kokie dramų kūriniai pasirodys okup. Lietuvos dramos teatruose, apie tai žinių suteikė "kultūros ministerijos" pareigūnas R. Jakučionis ("Tiesa", bal. 1). Pasirodo, dramaturgo vito žurnalistas, gyvenęs New Yorke, A. Laurinčiukas. Jis parašė pjesę "Vidutinė moteris", iš lietuvių emigrantų gyvenimo. Ji busiant patatyta Panevėžio teatre. J. Marcinkevičiaus pjesė "Katedra" numatoma patatyti akademiniame dramos teatre Vilniuje.

Dar rengiamos teatruose pjesės: J. Grušo "Pijus buvo protingas, Pijus nebuvo protingas" ir V. Palčinskaitės pjesė vaikams "Juodanosė prasiziūja".

Dramos kūrinius rašo autoriai: V. Sirijos Gira, R. Skučaitė, R. Narečionis, R. Samulevičius ir kt. (E)

DR. ANNA BALIUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. šeštadieniais 10-11 val. Trečiadi. uždaryta. Ligoninė priimami susitarus
Ofiso telefonas: PR 8-5229
Rez. telefonas: WA1900 6-5076

Rezid. Tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ GYDYMĄ
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligoninė pagal susitarimą, jei neatidėliojama, skambinti 874-8013

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGŲ
2801 West 63rd Street
Kampus 63-606 ir California
Val: kasdien nuo 9-3 val. vak. šeštadieniais 2-4 val. vak. Trečiadi. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telefonas: 478-4043
Rezid. tel. WA1900 6-5048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elg.
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Lotosa Madona (vitražas)

Turėkime prieš akis, kad "Enciclopedia Lituanica" leidėjas parodo tiesiog didelį herojiškumą, po širdies atakos, net gydytojų stabdomas, imdamasis šio nelengvo uždavinio. Iš šalies lėšų nesulaukiam. Mecenatų kol kas nėra.

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., ketv. 1-4 vakare 7-9. antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. W. M. EISINIS
Akusertis ir moterų ligų Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatidėliojama, skambinti: MI 3-0001

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų rezid. — Prospect 8-9081
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKIA
V A I S K U S
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1351
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus

DR. ALG. KAVALIŪNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikla 24 val.

Tel. — Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvės gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadi. 12-2 val. p. p., trečiadi. uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadi. ir šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telefonas: RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išklyrus trečiadienį, šeštadienį 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ
2817 West 71st Street
Telef. HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773, Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Pirma tik susitarus
Valandos pirmad., ketv. 6-8 val. antrad. 2-4 val.

PLATINKITE "DRAUGĄ".

Reikia remtis prenumeratomis. Užtat labai laukiama, kad ši leidinį užsisakys ir juo rūpintis jaunosios kartos akademikai, kurių jau vien JAV-se turime keletą tūkstančių. Tuo reikala pasisakymų ir veiksmų iš šios jaunosios mūsų intelektualų kartos ypač laukiama.

Būna uždavinys, kurių įvykdymas privalo būti visų lietuvių rūpestis. Šitokių uždavinių dabar yra "Encyclopedia Lituanica". J. Pr.

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2-8 p. p.
Antrad. ir ketv. 9-11 v. r.
ir 4-8 p. p. šeštadi. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 9 v. r. iki 7 v. r. Treč. ir šeštadi. 9 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINIS LIGOS
2745 West 63rd Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Pirma ligoninė tik susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val: antrad. nuo 2-5 popiet, ketvirtad. nuo 6-8 vakaro
Ofiso tel. 776-2890; Rez. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 539-1071
Vizitali pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. Reliance 5-4410
Rez. GRovellhill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 825-8296
Valandos: 2-8 v. v. penktadi. 10-12 v. r., 2-8 v. vak. šeštadi. 1-4 v. vak. Karo. Sekmadi. ir trečiadi. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-5099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. Prospect 6-1223
Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir ketv. nuo 12 val. iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. vak. šeštadi. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GR 6-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmiausia ligoninė tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Tel. Prospect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VAKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val: pirm., antrad., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštadi. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLOBAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Val: pirmad., antrad., penktad. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakar. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

ROMANAS APIE NEPRIKLAUSOMYBĖS PRIEŠAUŠRĮ

Kazimieras Barėnas, TUBOTO GAIDŽIO METAI. Išleido Nidos knygų klubas Londone 1969 m. Leidinio Nr. 76. Knyga 438 psl., kaina \$3.12, gaunama ir "Drauge".

VYTAUTAS A. JONYNAS

Nieko nėra naujo nei originalaus palyginti rašytoja su dailių menų atstovu — tapytoju ar dailininku. Visi, rašantieji recenzijas, tuo nusikalstam. Švaistomės visokiom "mozaikom", freskomis", "drobėmis", "panneaux", jei ne "flash-back" ar "close-up" skoliniais iš kinematografijos. "Menas", — sako Claude Roy, — yra trumpiausios nuotolis tarp dviejų širdžių. Deja, kai prireikia išskirti išpūdį, kurį iššaukia meno kūrinys, nelengva išsivirti be sugretinimų, be tų nučiupintų klišių.

Neišsivirti be jų ir dabar, aptardami "Tuboto gaidžio metus". Stamboka daugiau kaip 400 psl., Kazimiero Barėno romanas, atklydusį iš tolo Londono. Iš tikrųjų, savo sąranga, lėta slinktim, ramiu episkumu, parkeliauvusį iš dar tolimesnės erdvės laike.

Keista, britų Genijus gražino grožio išsilgusiam pasauliui graikiškąjį "mini", bet (kaip jie patys pripažįsta) jų proza vis tebedėvi senamadiškus žiponus. Jų rašytojams svetimas eksperimentavimas: prancūzų "nouveau roman" ekstravagancija, ar amerikietiškas kvaitulys knaisiotis po nužmoginto nepritaipio pasamone. Tiesa, vienu metu lyg ir buvo atsiradus nauja srovė — "Angry young man". Bet neilgam. Visumoj angliai užsispyrę įžvelgti personaže individą ir socialinę būtybę, visumenės narėlį. Jie nelinkę atsivėikinti su nuosaikais realizmo tradicija, siekiančia bene 18 amžių, iš kurios išaugo romano žanras, ir flegmatiškai pasitinka priekaištus, kad jų proza archajiška. Savaimė aišku, jie pripažįsta perversmą, ištikusį modernų pasaulį; bet, žiūrint visumos, jų studijų centre stovi žmogus. Priestaranga būtybė, linkusi į apskandžiojimą, o tačiau nepajėgi nutraukti priklausomybės sautų su visuomene.

Sunku neatpažinti to dvasinio klimato poveikio naujo K. Barėno knygoj, pareikalavusioj, kaip kad liudija metrika, ketverių metų kieto rašytojiško darbo. Pareikalavusioj atsikėlimo nuo murzinų kasdienybės latakėlių. Susikaupimo. Atidumo kiekvienai detalei.

Nuo pat pirmų sakinių skaitytojas pajunta tą detonavimą, "depaysement":

"Pavandenės parapija karą pajuto, kai rusai ėmė arklius. ... Karas! Karas, nes ima arklius!"

Labai panašų išpūdį teko pergyventi kadaise atvertus Giuseppe di Lampedusa "The Leopard". Platumos, erdvės išpūdį. Abiem atvejais skaitytojas jaučiasi įžengęs ne į keturkampinę kontora, užverstą "tape recorderiais", kartotekom, bet laikraščių iškarpu makulatūrą, bet į erdvį dailininko atelję. Dar daugiau, jį apima jausmas, tarytum jis betarpiškai stebėtų patį kūrybos vyksmą. Kaip toj garsoj Clouzot filmoj apie Picasso. Tarsi jis matytų čia pat, kaip žviritai ražo lapą sangvinas ar anglis. Kaip suklinka piešinys, kada Barėnas, kažką prisiminęs, sutraiskia anglį, ryškindamas kontūrą. Suklinka barėniškai, nepakartojamai. Bet, žiū, autorius jau klojasi naują lakštą! Naujam šikui, naujam piešiniui.

Nebūtina iš karto susižavėti. Daug kas tuose lakštuose, tame

"Tuboto gaidžio metų" portfolio, iš pradžių pasirodo senamadiška. Nepriimtina. Pradedant keistu pavadinimu. Pradedant buitiskumu. "Vėl ta pati praeikta kaimo buitis", sakai sau. Vėl ta pati žinginė įenkinkiu, tas pat tiesmukinis pasakojimas apie pilksermėgi žmogų ir pilksermėgi dangų.

"Čia dangus — kaip ir lubos — žemai

Kaip ir lubos — aprūkęs ir šiltas", pasak to pradedančio poeto

Kazimieras Barėnas

Visa tai girdėta. Kaimo vaizduotojų mūsų literatūroj pilnas gorčius. Kodėl Barėnas prasima-nė dar vieną seriją vaizdų? Dar vieną kaimo kroniką. Jis, kuris, paskutiniu metu davė mums eilę nuotaikingų novelių — "Gedimino Griauduvės istorijas" ("Atsitiktinių atsitikimų"), "Pievas" (Seštoj Pradalgej). Jautrius, šiltus puslapius, kurių stilių buvo miela nurodyti kaip pavyzdį. Kodėl vėl ta etnografija, to kalba, užgriozdyta visokiom tarmybėm, kalbotyrininkų - levitų žargono sausiais: "Kraguoja", "iškvarklinusi" ir t.t.

Būgstavimai be pagrindo. Iš tikrųjų Barėno knyga nei nepataisomai buitiska, nei monochromatinė, nei nuobodi, nei idealizuojanti kaimą. Be abejo, K. Barėnas puikiai pažįsta sodžiaus buitį, jo papročius, žmones, moralinį kodeksą, jo luominę stratifikaciją - piemenis, ūkininkus, snarglius ir kaimininkų apsašeilius. Bet jo studijų objektas — vidinės permaitos ištikusios tarmikroskoma, patekus po naujo prispaudėjo letena.

"Karas, nes ima arklius". Pavandenės gyventojai greit susiprotės, kad karas atima iš žmogaus kur kas daugiau — teisę būti žmogumi. Nesudėtingos tai psichologijos žmonės ir jų budimas lėtas. Bet Barėnas atkuria jį neperforuodamas, retu mūsų rašytojų sąžiningumu:

"Kur čia, uošvi, jau nebegaliu ir rūpintis, nei tų sapnų atsiginti, nei tų minčių! Baigia mane užgauti!... Kad, sakau, nors pėsčias pareitų, be ratų ir be arklių, tai vis jau žmogus pareitų, vis kaip nors gyventume, nors ir sunkiai. O negrįžtu, tai, Dieve, ką tada daryti?"

Gasiūnas pakelia galvą ir žvilgteri į ją pro kaktą. Ką daryti? Taigi, jei jis žinotų, ką daryti! Gyventi — tai ir visos darymas!"

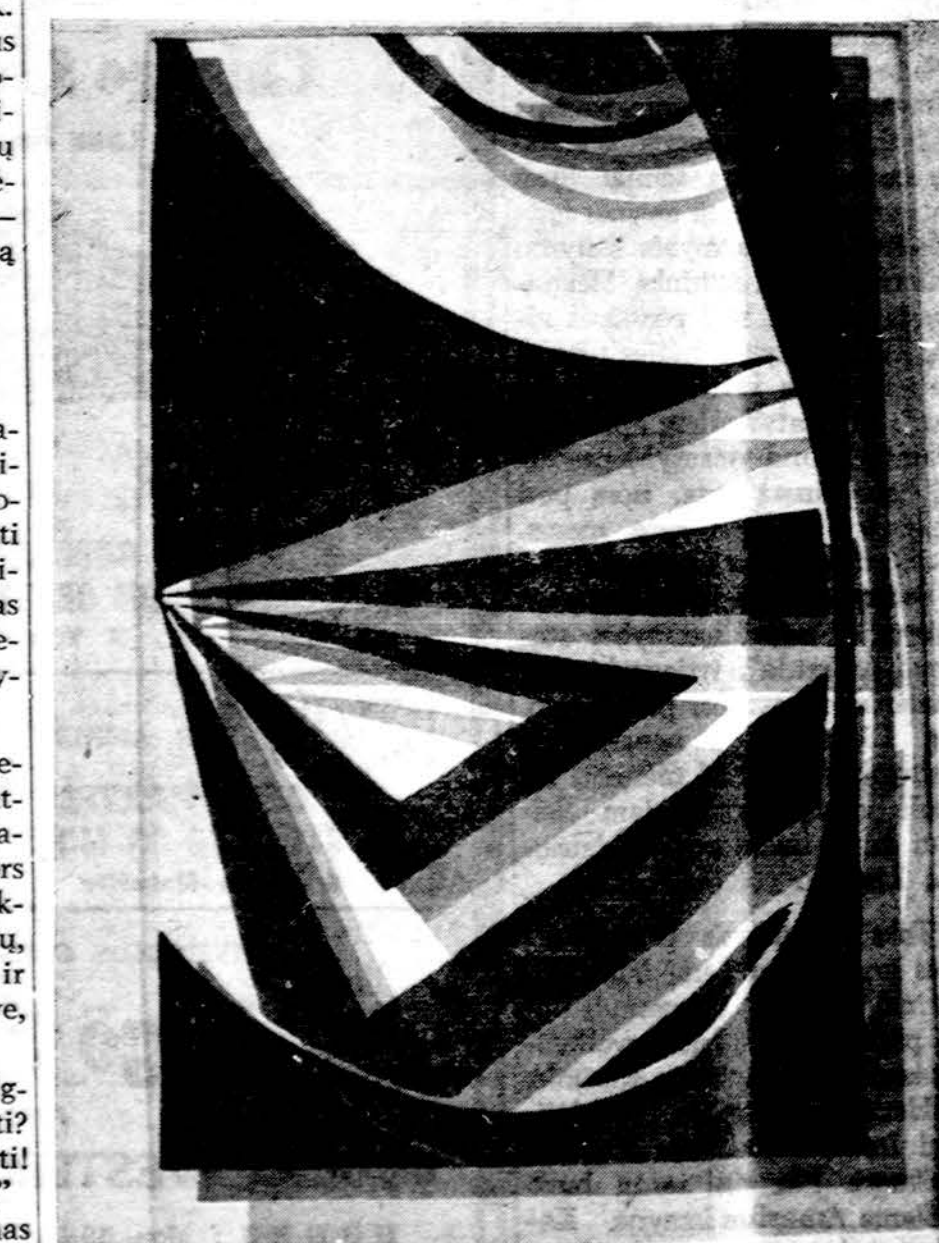
Didžiausias knygos nuopelnas yra tai, kad nežūrint kai kurių ištisinumu, kai kurių partempi-

mų, gal būt, kai kurio specifiniai kapsam-zanavykam būdingo kolorito pabrėžimo, Barėnui patvyko romane išlaikyti tą hemingvėjišką smūgio atlaikymo gaidą: Gyventi — tai ir visos darymas!

Du dalykai padėjo Barėnui išvengti nupestinto iliustratyvumo. Visų pirma — sužetas. "Tuboto gaidžio metai" vaizduoja pirmąjį vokiečių, 1914-1918 metų laikotarpį. Nepriklausomybės priešaušrį. Kiekvienas esam prisiklausę apie prūsų siautėjimą, revizijas, mokesčius, grobstymą, bet keista, iki šiol niekas nebandė atkurti tos epochos gūdumo literatūriniam kūrinij. Dar neįtikinamiau, neturim ryškesnio kūrinių apie savanorius, apie tai, kaip "žagres palikę dirvoj, karan išėjo vyrų". Gal tema per sunki, gal reikėjo didesnės istorinės perspektyvos. Barėnas nepabūgo, ir jo piešinių anglis ciklas mus įtikina.

Knyga pasižymi didele saiko nuovoka. Barėnas nešaruoja, nejudina okupantų, nors jų, kaip Nelabojo, artumą jauti visą laiką. Jis veikiau pasijuokia iš savo žmonių tamsumo. Bet kurdamas vieną vaizdų kadra po kito, jis sugeba sukelti skaitytojui tokia "šventą neapykantą", tokį pasišlykštelėjimą tuo išskėstykliniu ereliu, tuo įžūliu "tubotu gaidžiu", kad skaitytojas net jaučiasi apvilts, aptikęs, jog knygos pavadinimas nurodo specifinai vieną tos Herrenrasse atstovą - Von Tierholz'ą. Juo labiau, kad, kurį laiką, nuo vokiečių slapstomas sartis, rodo, jau auga į laisvės simbolį.

Tenka pastebėti, kad antroji knygos dalis netenka dramatinės įtampos, ir nors anarchija kaimo (ir tai, kas galėjo išsivystyti į broližišką kovą) pavaizduojama būdingu Barėnui santūrumu, čia jaučiasi kaleidoskopiškas mirgėjimas. Labiau pasigendami stilistinio užbaigimo. Žinoma, gal būt, tas išpūdis kyla todėl, kad skaitytojui lūkesčiai - susilaukti trimitiško "happy ending", tuo tarpu Barėnui skrupulingai rūpi istorinė meninė tiesa.

Alfonsas Krivickas

Antras dalykas, kuris išskiria "Tuboto gaidžio metus" iš eilės mūsų buitiskųjų kaimo romanų yra tai, kad, nežūrint gausaus aprašomojo elemento, Barėno romanas remiasi dviem ryškiai nubrėžtais charakteriais — Gasiūno, stambaus ūkininko ir jo samdinio, kuone išsūnyto padaužos, Ignaco, figūromis. Abu jie ieško savęs, ir jų vidinis brendimas yra veikalo centre.

Gasiūnas - tipingas self-made man, savimyla, našlys nesutikęs su senatve, visap gudraujas, stengdamasis išsaugoti sarti, kad tik neprarastų savo statuso žmonėse. Kai jis pasisamdo Ignacą, jame pabunda globėjiskis jausmai, kurie įvykių eigoje perauga į atsakingumą už žemę ir laisvę jausmus. Panašus samonėjimo, pilietingumo pajautimas, tskleidžiamas ir Ignaco, karo vaiko, istorijoj. Knygos pabaiga, pasirodžiusį "neaiškia", pabrėžia pagrindinę mintį, kad "Gyventi - tai ir visos darymas" ir kad kaip bebūtų šilti tarpusavio ryšiai, kiekviena karta ateina pasaulin, ieškodama savos, tik savos, tiesos. Išpuikėliui Gasiūnui grėsė pavojus išnykti be palikuonių. Ignaco "išsūnijimas" nesuteikė jam sūnaus, bet suteikė galimybę išauginti naują žmogų. Tokia maždaug būtų filosofinė dimensija Barėno "kovos už žemę ir laisvę vaizdus".

Savaimė aišku, jo knygoj esama ir daugiau personažų. Kai kurie jų užbrėžti raiškiai ir pagausiančiai - pasyvioji fatalistė Teklė, pasiutėlis - antras Vaiančius — kunigas Sargelis, siuveljas Sabakonis ir eilė kitų. Vienas neaukštų epizodinių personažų itin giliai įsivėrė atmintin. Tai žydėlio Iršos patetška figūra. Ne kažin kaip reikalinga yra glūpoji šventakuprė Vaitkuvienė. Bet aplamai Barėnui pavyksta išvengti tradicinių, trafaretinių mūsų kaimo atstovų - atstovų — paskalas nešiojančių senmergių, pustuzinio davatų ir dievotėnių už Dievą panteistų senelių.

Nors veikalui nestinga humoro, romano tempas lėtas. Protarpiais junti, tarsi nostalgijoj gimusiom freskon K. Barėnas norėjo įpiešti kiekvieną žmogelį, kiekvieną eigu Koroviną, kiekvieną obelėlę ir žolės šapelį. Tekinas tos knygos neperskaitysi! O tačiau visumoj piešinys neperkrautas. Kas pakelia "Tuboto

Motiniškumo poema

FERNANDA DE CASTRO

Negali būti! Nenoriu, nesutinku! Visa manye maistauja: kūnas ir instinktas, Mano jaunystė, mano meilė, Mano žydintis gyvenimas!

Melas! Melas! Jeigu mano kūdikis alsuoja, Jeigu mano kūnas sutinka, Bailiai, Mano siela purtos! Nenoriu būti motina! Gana, kad esu moteris! Tenkinuos, būdama laiminga! Bet mano instinktas man sako: "Baigta! Baigta! Dabar išsižadėk, Pradėk savo naktį, nes pasibaigė tavo diena! Susilauk dvidešimties metų! Gerai! Tavo jaunystė Prarado ugnį ir karštį, prarado tinkamą amžių. Pasiduok! Esi moteris! Dievas taip patvarkė. Jau buvai žiedu, dabar gi tebesi tik šaknis". Negali būti! Neteisinga mano dalis! Nenoriu suteikti gyvybę tam, kas neša mirtį. Mano paskirtis turi turėti kitokį žereimą! Gyvenimui, noriu gyventi! Ir mirštu, miršta...

Jėzau, ar gali būti? Aš tiek nenuspėjau! Mano skausmų kūdikis, jau aš nebeverkiu — dainuoju! Kūdikis, kurį man Dievas davė! Kodėl Viešpatie, Tėra tik vienas žodis: Meilė, Meilė, Meilė! Suteik man kitokį balsą, kuris niekad nebuvo taręs Blogų žodžių, nedorų žodžių... ir kuris primintų begalybę... Duok man kitą širdį, daug tyresnę, daug gilesnę...

Nes manoji jau susprogo, susidurdama su pasauliu... Duok man kitą žvilgsnį, kuriuo niekad nežūrėjau, Kuris neturėtų nei dabarties, nei pračties... Duok man kitas rankas, nes manosios jau lytėjo Gyvenimą ir mirtį... gėrį ir blogį... ir jau nusidėjo...

Sėnu, kaip tai įvyko? Ateidamas pas mane Sodu pavertė Mano liūdną kūną dyglius... Ir kaip sugebėjai Saulės spalva nudažyti mano rūskanas valandas?

Mano kūdikis, miegok, miegok, Ir leisk man dainuoti, Kad galėčiau atitolinti Gyvenimą, tą baisų baubą... Mano kūdikis, miegok, miegok...

O dabar pažaiskime... Mano kūdikėli, kokį žaislą norėtum? Jūros, dangaus, šios gatvės? Jau tau atidaviau savo likimą, Galui tau atiduoti ir Mėnulį.

Imk laivą, imk arkį, O dabar paimk bedugnę jūrą... Ar to tau dar mažai? Palik ją! Jeigu panorėtum, tau atiduociau ir pasaulį! Bet, kodėl neatėini žaisti? Jėzau! Vaikeli, kas tau yra? Kokia keista gyvybė švyti Tavo akyse? Tamsi ir nerami gyvybė Degina tavo šviesumą...

Dar šiandieną, sūneli, šu nesispysojai, Ir tavo žvilgsnis liūdnas... Kvepi naktim, gedulu ir gedimu...

Motina ir kūdikis Pablo Picasso (ispanas, g. 1881)

Viešpatie! Mano kūdikis karščiuoja! Jo alsavimas degina, jo žvilgsnis svilina... Jis, kurio akys žerejo žvaigždės ir smaragdai, O alsavimas kvepijo gelmė. Dabar jo burnelėje kartus skonis. Ir jis atsiduoda naktim, gedulu ir gedimu.

Viešpatie! Mano kūdikis karščiuoja! Užgesinkite visą mano akių šviesą! Apsaugokite mane nuo burnojimo... Dieve Kristau!

Jeigu mano vaikas merdi, miršta, Kodėl žydi gelės, kurių jis nemėdo? Jeigu vilkdamas, turėsiu jį įdėti į duobę, Kodėl tokios tolimos spindi žvaigždės? Viešpatie, aš esu kalta. Aš žinau, kas yra nuodėmė...

Betgi jis, mano Jėzau, dar neturi pračties... Man nėr blogio, kurio neprisimčiau, Betgi jis, dar taip arti nuo tavo dains! Jo gyvenimas buvo gerti mano pieną... Žvilgsnis, kokį j mane žiūrėjo, turėjo šydą Miglų, kitų gyvenimų rūko. Kartais jo blakstienos buvo užmerktos, Ir jis verkė mano glėbyje. Gal ilgėdamasis erdvį ar dangaus... Mano kūdikis karščiuoja! Kodėl aidi dainos pakelės? Kodėl yra lopšius ir lizdų? Gyvata! Mano kūdikis buvo gražus, Mano kūdikis buvo stiprus! Gyvata, kokia tu esi motina! Apgink mane nuo mirties! Gyvata! Gyvata! Gyvata!

Tebūnie Dievui garbė! Mirtis pasitraukė! Jis jau nebekarščiuoja! Tebūnie Dievui garbė! Mano kūdikis gyvena, Tasai mažytis, manasis, kurį tik aš teturiu! Ir kaip galėjau burnoti! Mano kūdikis verkia, bet aš jau galiu dainuoti! Mano kūdikis gyvena, ir visa gyvybė dainuoja, Visa žemė yra šviečia ir skambanti gerklė! Tegul visi žmonės tai žino, ir visa Žemė tai matu! Tebūnie Dievui garbė! Tebūnie garbė!

Išvertė P. Gaučys

Fernanda de Castro, portugalų poetė, laikoma viena savo meto žymesniųjų portugalų lyrikų. P. G.

gaidžio metus" nuo žemės, tai geluonis; taip pat duok, Dieve, Barėno nemeluota, sutramdyta kad dangaus karalystėje nebebūmeilė žmogui ir lyriko dovana. Autorius gerai valdo dialogą, bet nemažesniu saiko pajautimu sugeba perteikti gamtą, sukurti nuotaiką. Vietomis jo peizažai primena Jean Giono gamtos aprašymus. Jis nevengia painių, gramėdiškų sakinių, kai jam prireikia vidiniam monologe perteikti prislėgtą, pavargusio žmogaus mintijimą. Bet skaitytojas nesuabejoja, kad tai Gasiūno, ne autorius, mintys. Jis randa tikslų, gaudų, bet ne graudenantį žodį atpasakoti tragiškiems įvykiams, kaip kad šiame gabalėlyje-maldoj:

"Vokiškas viršininkas von Tierholcas su savo padėjėjais sėdėjo Kirkiluose... Jis gerai žinojo vieną tiesų kelią — vieškelį tarp Kirkilų ir Gulbinų. Pirmom dienom važiuodamas tuo vieškeliu, jis išgąsdino Gervydų Gaidžiūno asiraišiojo ir nusivėrė tas karves. Tačiau Teklės žodžiai, kad netas vaikas iš Puodžiūnų, duok, Dieve, jam dangaus karalystėje bent klumpes kokias ar iš beržo pliauskės aptašytus medžiokius, darydavo vargšas, basas, o Gervydų ganyklos, tegu jas vėliniai, kiek tų dagilių, : pabėgėsi ir styposk ant vienos kojos, kol išpėjo šituos praeiktuosius

Pakako Akmenaitienės Mykoluoko gyvenimo ir visas valščius išmoko prieš didįjį vokiečių von Tierholcą ir žiaurųjį jo šunį ir prieš kiekvieną išsižiojusį žemai nusivėrėti kepurės, kai jie darėdavo vieškelį". Barėnas sugeba vienu pabraukimu įžiebtį naują gyvybę pilkos moteriškaitės portrete:

"Kol Teklė kalbėjo, jis, rodos, nieko negalėjo galvoti. Girdėjo kiekvieną jos žodį: tvarte liko vienui viena žalmargė. Klausydamasis iš pradžių jis vis stengėsi įsivaizduoti, kaip jie ten priuonmeti piemenį, ir tas pasitampė mirė, našlės Antanaitienės. Tačiau Teklės žodžiai, kad netas vaikas iš Puodžiūnų, duok, Dieve, jam dangaus karalystėje išblaskė visą išvaromųjų karvių vilkstinę vaizdą. Žiūrėk, kaip Teklė galvoja! Apie tą pieno darymą ir jis juk šitaip dar šiandien galvojo: nebus karvių-ne-reikės kasdien melžti ir vežioti pieno. Tai jo mintys.

— Ai, marteile, aš čia kaltais!

— Man tai labiausiai gaila to teliuko - patylejusi tarė Teklė. Gasiūnas nenorom šyptelėjo, atsėdėjo ir ilgai žvilgčiojo į Teklės veidą. Žiūrėk tu, jos — akys neužverktos. Dar ir Teklei pasaulis nepasibaigė su karvių išbaubimu. Visą vakarą paskui ji tik pasakojo ir pasakojo su smulkiu menom, kaip tos karvės buvo išvartytos, sniegas minkštas, teisybė, leidžia, bet ir kelias ilgas nubristi. Toli Kirkilai!

O gaudžiai pravirko ji tik rytojaus dieną. Iš pat ryto bėgo į tvardą, gal būt, nėra nauji K. Barėnau žiemos keliai: kaip tos karvės nuslidinėjo, Dieve mano, net iki Kirkilų? Tegu Dievas myli toki sunkų gyvenimą!

Šis paprastumas, stiliaus savitvarda, gal būt, nebenaui K. Barėno gerbėjams dalykai. Manytina, kad "Tuboto gaidžio metai" jų ratą dar praplės. Ne per dažniausiai susilaukiamas knygu, iš kurių padvelkia mostas, žinojimas, ko norima, ir ko siekiama kūrinių pasakyti.

—

● Vilniaus filharmonijoje įvyko šveicaro vargonininko Joseph Bucherio koncertas. Atlikti J. S. Bacho ir lietuviams mažiau žinomų autorių kūriniai.

STEIGIAMASIS SEIMAS NEPRIKLAUSOMYBĖS RAIDOJE IR TAUTOS DVASIOS ATSPINDYS JAME

J. JAKSTAS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Taip vairuodama Vilniaus konferencija tarp nepriklausomybės ir priklausomybės vokiečiams galėjo išrinkti Tarybą ir gauti jai okupantų pripažinimą. Ji net su didelėmis išimtimis įvesdinta į pareigas. Tačiau konferencijos nutarimų neįsilaikė, bet ji paliko nežinomą visuomenėi. Aplačiai, plačioji visuomenė ne ką žinojo apie pačią konferenciją ir apie Tarybą. Praktiškai — Taryba laikyta daugiau priemonėmis tarnauti okupantų tikslams Rytuose ir jai savaimingai veikti neleista.

Vokiečiams labiau prireikė Tarybos, kai jie ėmė ruošti deryboms su bolševikais Lietuvos Brastose 1917 m. gale. Jiems tada pasirodė svarbu turėti įrodymų, kad jų užimti rytų kraštai, pirmiausia Lietuva ir Kuršas, linkę prisijungti prie Vokietijos ir nuo Rusijos atsitraukti. Ne kas kitas, kaip Taryba turėjo pateikti vokiečiams tam įrodymą. Iš to ir atsirado Tarybos deklaracija 1917 m. gruodžio 11 d. Ji tik formaliai atrodė pačios tarybos, iš jos iniciatyvos išėjusi deklaracija ir dar Vilniuje paskelbta. Iš tikrųjų, jos apmattai jau išvarkėse sutarti Kaune vyriausioje rytų fronto būstinėje (Oboste), kur Tarybos delegacija, žinoma, iškviesta, nuvyko. Kad pačiai Reicho vyriausybei rūpėjo turėti Tarybos jai palankius nutarimus, aiškiai rodo dalyvavimas tame posėdyje Kaune Vokietijos užsienio ministerijos ir kancelerio atstovų. Tarybos delegatai, be abejo, grįžo į Vilnių su deklaracijos juodraščiu ir pačiai Tarybai teliko tik jį apdoroti pasirašyti ir paskelbti savo vardu. Taip reikėtų žiūrėti į tą 1917 m. gruodžio 11 d. nutarimą ir keisti liūdną patį, kartojamą mūsų istorijos veikaluose, ir jį. Daugelis mūsų esame pergyvenę tas skaudžias „sutaris“ 1939 m. dėl Klaipėdos ir igulų ir nebūsimės perdevę, pripažindami, jog ir minima deklaracija gretintina su jomis. Tiesa, ji neturėjo praktiškų išdavų, nes paliko popieriuje.

Prievaratinę deklaraciją pobūdį patvirtina jau tas iškilmingas tonas, kuriuo skelbiami ryšiai su Vokietija antroje jos dalyje. Tik paklausykime: „Krašto Taryba stoja už Lietuvos valstybės amžiną, tvirtą sąjunginį santykį su Vokiečių Reichu, kuris pirmoje eilėje būtų įgyvendintas karo, susiekiama konvencijos, maitų ir pinigų bendruomenės pavidalu“. Jau tas pakeitimas mūsų višumet vartotos Lietuvos Tarybos Krašto Taryba šioje deklaracijoje kvepia vokiečių Landesrat, kaip mūsų Tarybą vokiečiai ir vadino. Be to, čia duotos citatos galas „maitų ir pinigų bendruomenės pavidalu“ yra tikras kalbinis groždas, galintis būti tik vergiškas vertimas iš vokiečių kalbos.

Pirmoje deklaracijos dalyje, tiesa, kalbama apie nepriklausomybę. Formulavimas jos šiek tiek panašus į Vilniaus konferencijos. Bet yra vienas ir didžiulis reikšmingas skirtumas: gruodžio 11 d. deklaracijoje nėra Konstituantos — Steigiamojo Seimo. Kad jis, tas kuriamasis valstybės pagrindas būtų pačių lietuvių nepaisytas ir į deklaraciją neįtrauktas, negalima prileisti. Okupantai jį įrašyti draudė. Taip leidžia spręsti kad ir P. Klimo pastabė minėtoje knygoje, kur jis apie derybas Obosto būstinėje gruodžio 10 d. rašo: „Naujai pasiūlyta (suprask: vokiečių) formulė išmetė... Steigiamojo Seimo paminėjimą santykiams su kitomis valstybėmis galutinai nustatyti“ (T. p. 20p.) Prisimenant vokiečių planuotą ateities

politiką suprantamas draudimas minėti Steig. Seimą. Mat, Steigiamasis Seimas, duodamas valstybei konstituciją, išreiškia draugę ir jos suverenitetą. Su Reichu amžiniais ryšiais susieta Lietuva to suvereniteto negalėjo turėti. Steigiamasis Seimas nesiderino su Lietuvos „amžiniais ryšiais“ su Vokietija ir todėl jis turėjo būti išleistas.

Praverstų smulkmeniškai žinoti visus derybų užkulisius, vedusius prie tos deklaracijos. Deja, jie nežinomi, kaip iš viso mažai žinoma apie Tarybos veiklą 1917–1918 m., nes atitinkami raštai — Saltiniai, sakoma esą dingę. Tenka pasitikėti Tarybos nario P. Klimo liudijimu, kad mūsų tarybininkai prašėsi dalyvauti Lietuvos Brastos derybose. Galimas daktas, kad jie iš anksto tikėjosi būti įjungti į jas ir todėl įrašė į deklaraciją sakinį: „Krašto Taryba, kurdamą šią valstybę ir siekdama apginti jos interesus taikos derybose, prašo Vokietijos apsaugos ir pagalbos“. Rodos, nebūtų negalima prileisti, kad mūsų veikėjams vaidenosi proga artėjančiose derybose su okupantu leidimu išieiti ginti Lietuvos laisvės.

Jei jie šią viltį puoselėjo, tai turėjo tuojau nusivilti, kai okupantas jų prie derybų stalo nepileido. Kitaip pasielgė bolševikai: jie atsivėžė į Lietuvos Brastą V. Kapsuką konsultantu Lietuvos reikalams. Jis net paskelbė tam tikrą deklaraciją, nukreiptą prieš Tarybą. Tiesa, į Brastos derybas atvyko ir prof. A. Voldeparas iš Rusijos. Bet jis nebuvo koks Lietuvos delegatas (nors tokiu Rusijos lietuvių palaikytas), o ukrainiečių delegacijos patarėjas. Jis neturėjo progos pasireikšti lietuvių atstovu.

Kai lietuvių nepaisyta Lietuvos Brastose, tai gruodžio 11 d. deklaracija Tarybai pasidarė beprasmiška. Negalint jos dėl suprantamų priežasčių atmeti, sumota paskelbti kita, kurioje nebūtų kalbama apie kokius ryšius su Vokietija. Taip atsirado vasario 16 d. aktas vėl su Steigiamuoju Seimu. Jam ir skiriamos tos pačios dvi funkcijos, kaip ir anojė Vilniaus konferencijoje, būtent: nustatyti valstybei pamatus (t. y. duoti konstituciją) ir santykius

su kitomis valstybėmis. Kaip ir anojė Vilniaus konferencijoje, taip ir dabar turėta galvoje, be abejo, pirmiausia Vokietiją tų valstybių tarpe, su kuriomis santykiai turėjo būti nustatyti.

II

Tarp vasario 16 d. akto paskelbimo ir Steigiamojo Seimo susaukimo yra dvejų su viršum metų tarpas. Per tą laiką daug kas pakito. Dingo okupacijos slogutis ir su juo pinti bet kokie ryšiai su Vokietija. Pražūso karo audros Rytuose ir Vakaruose, Lietuva kėlėsi nepriklausomam gyvenimui. Kaip ji kėlėsi, mums seniesiems dar gerai atmenama, ir apie tai čia netenka kalbėti. Trumpai tik pastebėsime, kad Lietuva kūrėsi pirmiausia mūsų garbingų v. a. pastangomis, mokėjusių pažadinti tautą laisvam gyvenimui ir sugebėjusių pasinaudoti užsienio parama. Tuometiniai karo sujaukti tarptautiniai santykiai reikalavo iš mūsų vadovų gero apdairumo, kad tais santykiais būtų naudingai pasinaudota. Pirmiausia pasinaudota ta pačia Vokietija, kuri po revoliucijos ir kapituliacijos visai pakito. Valdžią gavę, socialdemokratai 1918–19 m. sąvartoje vedė sunkias grūntynes su komunistais spartakininkais ir buvo susirūpinę neprileisti rusų komunistų prie sienos. Todėl jie nepasitraukė visai iš Lietuvos, o paliko saugoti jos vakarinės dalies, kaip ir viso Pabaltijo, nuo bolševikų antplūdžio. Jie padėjo Lietuvai ir finansiskai atsistoti ant kojų, kai paskolino pačioje 1918 m. pabaigoje 100.000.000 markių.

Su šiais valstybiniais finansais Lietuva jau galėjo pradėti organizuoti valstybinį aparatą ir, svarbiausia, kurti karinę pajėgą, kviesdama savanorius. Nemenkos paramos gavo Lietuva ir iš vakariečių santarvininkų. Tiesa, ne dėl kokios simpatijos Lietuvai ir apskritai Pabaltijui jie su parama čia atėjo. Jie tai darė pirmiausia savo intervencionistinės politikos, nukreiptos prieš komunistinę Rusiją, ribose. Santarvininkai, veikdami prieš bolševikinę Rusiją, laikė užblokavę Baltijos jūrą, kad bolševikai prie jos neprieitų. Pabaltijys jiems nuo pat pradžių

turėjo būti „cordon sanitaire“.

Su vokiečių ir vakariečių parama pradėjo benti du trečdaliai Lietuvos užplūdusieji bolševikai liko išstumti maždaug per pusę metų. Lietuva tapo laisva, deja, be sostinės ir be viso trečdalis savo teritorijos.

Atėjo laikas būti renkamam ir Steigiamajam Seimui. Atrodo, skubėta, derinant prie vasario 16 d. deklaracijos, kur pasakyta, kad Steigiamasis Seimas turi būti „kiek galima greičiau susauktas“. Ir štai 1919 m. lapkričio 20 d. paskelbtas Steigiamojo Seimo rinkimų įstatymas. Nuo įstatymo paskelbimo iki rinkimų 1920 m. bal. 14–15 d. praėjo 5 mėnesiai. Neteko skaityti, nei girdėti paaiškinimo, dėl ko buvo delsiama. Ar rinkimus po įstatymo priėmimo, rodos, net nebuvo kalbama. Apie juos vyriausybė prabilo tik po Panemunės stovyklų kariuomenės dalių sukelto maišto 1920 m. vasario 22–23 d. Kaip šiandien ganėtinai išaiškinta, maištas buvo komunistų partijos ar jos sekėjų darbas. Jis parodė, kad partija, nors ir į pagrindį įstumta, paliko veiksmingą, net ir kariuomenę išbrovusi. Atrodo, kad to maišto poveikyje vyriausybė ir suskato eiti į rinkimus, pagal jau seniai parengtą įstatymą, jį kiek pakeitusi. Vyriausybė žengė pirmą žingsnį rinkimų link, išleisdama kovo 2 d. atsisaukimą į tautą. Nors atsisaukimas paskelbtas po tik ką užgniauzto maišto, kada sukilimo vadų tardymas dar buvo tik pradėtas, tačiau apie jį atsisaukime beveik nekalbama. Plačiau kalbama apie rinkimus. Pravartu išrašyti vieną trumpą sakinį, kuriuo vyriausybė iš anksto šlovino būsimą seimą: „Jau arti yra svarbiausioji tėvynės laisvės ir nepriklausomybės statymo valanda, kada susirinks Steigiamasis Seimas, kuris peržūrės visą, kas padaryta ir nuties tikruosius Lietuvos valstybės pagrindus“. Tokį atsisaukimą apie Steigiamąjį Seimą vyriausybė paskelbė bene pirmą kartą, nors pati veikė jau daugiau kaip metus. Reikšmingu posakiu, jog su Steigiamuoju Seimu artėja „tėvynės laisvės ir nepriklausomybės statymo valanda“, vyriausybė lyg sumenkino save, nes prisipažino, jog Lietuva dar nepastatyta; išėitu, kad ji per 14 mėnesių tik ruošė dirvą Steigiamajam Seimui kurti laisvą ir nepriklausomą Lietuvą.

Toks vyriausybės prisipažinimas yra būdingas anų laikų pokarinei dvasiai. Tada pasaulį buvo pagavusi, sakysime, revoliucijos karštingė. Revoliucija Rusijoje, Vokietijoje, Austrijoje, bruzdėjimai Italijoje ir kituose Europos kraštuose. Ne visai ramu buvo ir šiame Amerikos žemyne. Komunistinės partijos visur dygo,

dė buvusį daugiau ar mažiau vieningą socialistinį frontą.

Si tarptautinė radikali dvasia negalėjo nepaveikti tada ir Lietuvos. Ypač itaki Lietuvai buvo Rusijos revoliucija, daugelio betarpiškai patirta, pergyventa. Kaip ta laiko dvasia paveikė lietuvių, ir dar žymius, vadovaujančius, rodo vienas mažai kam žinomas nuotykis. Jis vertas šioje vietoje priminti.

Sudarant pirmą prof. A. Voldeparo ministrų kabinetą Vilniuje 1919 m. lapkričio m., švietimo ministru tapo parinktas kun. J. Purickis, jau gan apsitrynęs politikas, nemaža veikęs užsienyje. Kas dėjos tame kabinete iš pat pradžių, leiskime liudyti pačiam kabinetui nariui M. Yčui. Štai jo pasakojimas: „Paskutiniu momentu, kai jau buvo ruošiasi įteikti V. Tarybos Prezidiumui (kabineto) pristatymo raštą, P. Leonas, paskui ir Vl. Stašinskas šį jau suformuluotą kabinetą sušprogdino, pareikšdami, jog jie atsisima savo kandidatūras ir nesutinka būti ministrais. Priežastis — kun. J. Purickis skiriamas švietimo ministru. Jie prieš Purickį nieko neturį, bet nesutinka principališkai, kad kunigas būtų valdžioje“ (Pirmasis Liet. neprikl. dešimt. 81 p.). Ministras pirminkas atsisavėlė ir protestą ir vietoje kunigo švietimo ministro parinko pasaulietį. Ne dėl ko kito, kaip dėl tos revoliucinės dvasios skilo ir Petrapilio lietuvių sei-

mas Lietuvos nepriklausomybės rezoliucijos klausimu.

III

Pagal tą visuotinę radikalią revoliucinę nuotaiką išrinktam „visuotiniui, tiesių, lygių, slaptų balsavimu, saugojant proporcingą sistemą“ Steigiamajam Seimui buvo skirtas uždavinys įtvirtinti kraštutinę demokratine santvarką. Paleista formulė, kad suvereni yra tauta, reišianti savo valią per išrinktus atstovus, t. y. per Steigiamąjį Seimą.

Jei tas Steigiamasis Seimas, rinktas 1920 m. balandžio 14–15 d. ir susirinkęs pirmo posėdžio gegužės 15 d., nenuslydo į rytietišką radikalizmą, tai atsitiko tik dėl per amžius mūsų tautos masėse idiegtos konservatyvios ideologijos. Steigiamojo Seimo rinkimus lėmė mūsų kaimiečių masės, gyvenusios beveik uždaruose kaimuose, versdamosios kasdieniais ūkio darbais. Joms gana svetimi buvo visuomeniški, net ir tautiški dalykai. Nebuvo kas jais klausimais būtų sudominęs, apšvietęs.

Uždaram, neapšvietam kaimui vienintelis šviesos žiburėlis jo buities glūdimyje buvo jo papirpinė bažnyčia ir josios kunigai. Su bažnyčia ir su kunigais siejosi kaimiečių visas dvasinis gyvenimas. Visur kaimiečiams, ypač katalikiškų kraštų, nuo seno įprastas konservatyvumas buvo būdingas ir mūsų kaimiečiams.

Jiems iš tėvų protėvių paveldėtos gyvenimo sąlygos su vargais ir bėdomis rodėsi nepakeičiamos. Jie, ir vargų slegiami, ieškojo paguodos savo bažnytelėse.

Siose ekonominėse ir dvasinėse sąlygose gyvenusius lietuvių kaimiečius jų vadai pradėjo žadinti šviestis, kilti ir ruošti savaimingam gyvenimui. Tai daryti na jau nuo „Aušros“ laikų. Tie vadai, teisingu prof. Z. Ivinskio pastebėjimu (Politinis nepriklausomas Lietuvos gyvenimas, 1969, 20 p.), buvo ūkininkų ar valstiečių luomo šviestuoliai, kurių gerą dalį sudarė kunigai. Tautinio valstybinio sąmoninimo rezultatai buvo riboti, ir tauta paliko iš esmės konservatyvi, katalikiškos, bažnytinės ideologijos persunkta.

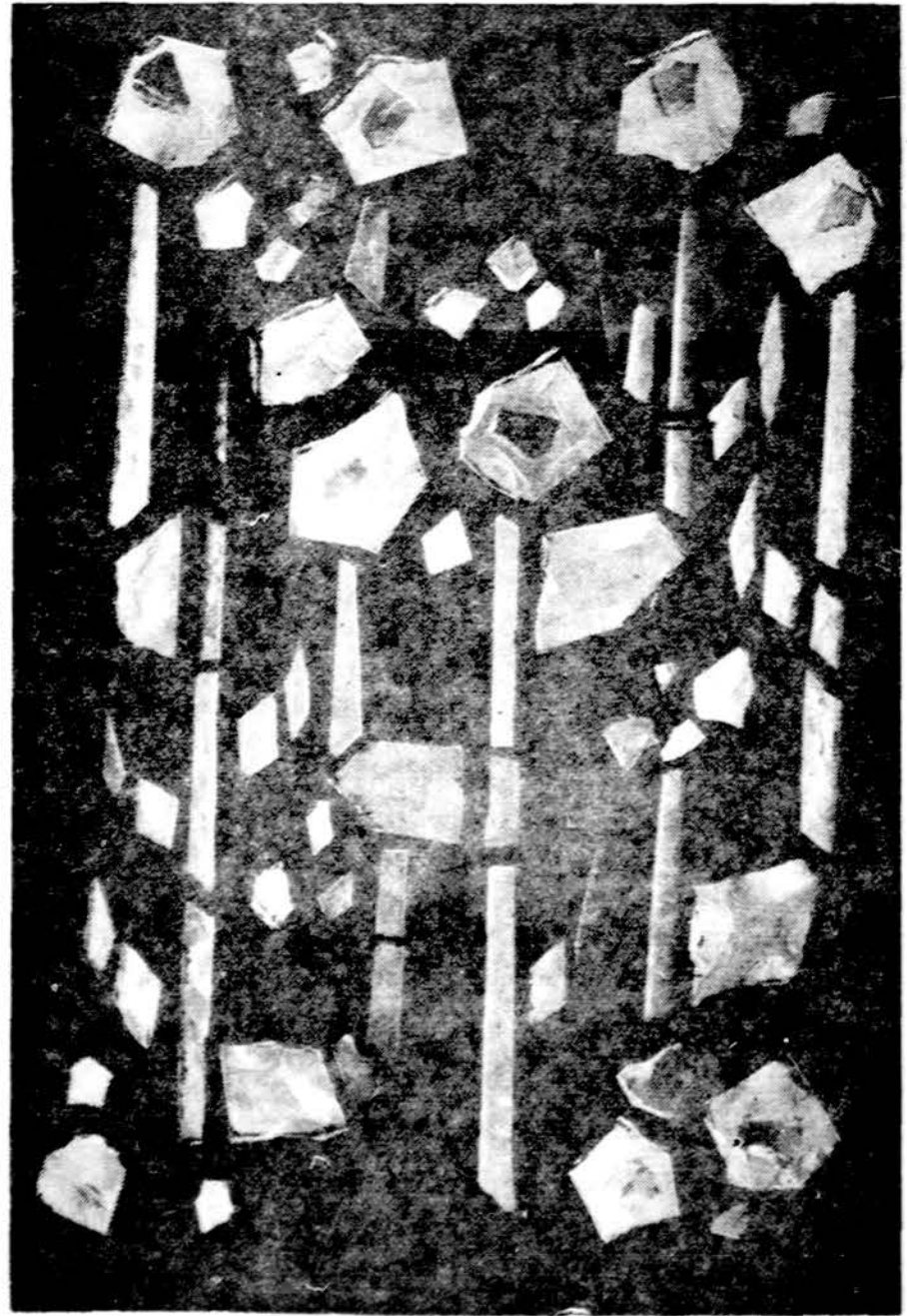
Si tautos būseną ir nulėmė Steigiamojo Seimo pobūdį. Krikščioniškojo, bažnytinio palaikyto bloko 3 partijos laimėjo 58 atstovus iš visų 112, atseit gavo daugumą. Tuo būdu, Steigiamasis Seimas buvo krikščioniškas seimas, krikščioniškos Lietuvos atspindys. Jo ir parengti du pagrindiniai įstatymai, konstitucija ir žemės reformos, turėjo tos krikščioniškos Lietuvos žymes. O i konstitucijos pagrindą padėta parlamentarinė sistema atliepė tada Vakaruose vyrausiasias politines kryžias. Vadinasi, Lietuva, išsivadavusi iš rytų kaimyno šimtmėtinės priespaudos, pasinėšė eiti su Vakarais. Jai per amžius skiepyta krikščioniška katalikiška dvasia nukreipė ją į Vakarus tais 1920 m.

Nuo 1920 iki 1940 m. kito Lietuvos politinis veidas, kito ir drauge tautos dvasia. Tačiau Lietuva vis dėlto paliko vakariečių, krikščioniškos kultūros kraštą.

Neištrinė visai tos žymės ir nuo 1940 m. sekusios okupacijos ir dabartinė bolševikinė. Kam teko skaityti tas jaudinančius mūsų kunigų Kremlinui įteiktas skundas, galėjo lengvai įsitikinti, kokia dar stipri lietuviuose ta krikščioniška vakarietiška dvasia. Okupantas stengiasi išrauti ją visokiomis policinėmis, administracinėmis priemonėmis. Jis nepaiso šiuo atveju net savo pagrindinio įstatymo, kalbančio apie visokias laisves, pirmoje eilėje apie sąžinės bei tikėjimo. Tas mūsų tautoje glūdis tylus pasipriešinimas okupantui rodo, kad anoji 1920 m. Steigiamojo Seimo dvasia nėra vien praetis dalykas, ji dar gyva. Priešindamasi persekiojimui, mūsų tauta netiesiogiai balsuoja taip, kaip ji tiesiogiai balsavo 1920 m. Todėl Steigiamojo Seimo auksinės sukaktuvės šiais metais turi mums ypatingos prasmės. Jos neturėtų būti tylomis praleistos bent mūsų išveijoje.

Siuose Kauno Miesto teatro rūmose 1920 m. gegužės 15 d. buvo atidarytas Steigiamasis Seimas. Vėliau šie rūmai buvo pagrindiniai atremontuoti ir tapo Kauno Valstybinio dramos ir operos teatru.

Bronė Jameikienė

Gėlės (skaldytas stiklas) kaip grybai po lietaus, ir jos skaldytos

Chicago Savings and Loan Association

NEW RATES

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.

6% PER ANNUM
OF \$5000.00 OR MORE
ON CERTIFICATES
2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00
One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00 OR MORE
6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON 90 DAY NOTICE
PASSBOOK ACCOUNTS
\$100.00 Minimum

5% PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK
ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 3 P.M. Tues. 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12:30

Nuostabūs Daumantas Čibas

ALGIRDAS GUSTAITIS

Jei žymūs asmenys yra kuklūs, tokių priekyje pastatytas Daumantas Čibas. Nepaprastas jo kuklumas daugelį gali suklaidinti. Jis kalba lėtu, švelniu, visad ramiu balsu, nepaprastai mandagus, niekad neis priekinė neįtemptas, niekad nepertrauks kito kalbos, visad nuošaliai stovės, niekad nepareikš griežtos nuomonės, atrodys paprasciuo pabrasciausiai, niekad nesisakys ką gero padaręs, visad mažins savo nuopelnus ar juos bandys paneigti, bet kitų pastangas ar net mažus laimėjimus kels, jais gėrės, statys pavyzdžių.

Jei netoliese teks atsistoti eiliniam lietuviui, iškart pastebėsime to eilinio pūtimąsi, savosios nuomonės gynimą, argumentavimą, pašaipiską juoką ir bendrai sukinėjimąsi, tarsi tik jis sudaro visko pagrindą.

Toksai palyginimas kiekvieną kartą gyvai stojasi, kai sutinku Daumantą Čibą ar jį pamatau kitų būryje. Jis daugiau jį pažįsti, tuo daugiau jį gerbi, stebiesi to asmens nuostabių skaidrumu, tyrumu, tarsi ne šios žemės būtybė. Jisai tiek nuostabus ir kuklus, jog iki šiol gal dar joks rašytojas ar kultūrininkas neatkreipė į jį reikiamo dėmesio. Žinau, Daumantas to nenori, kratosi, bet būtina apie jį bent trupinėlį žinoti, būtina numanyti kokių asmenų esama tremties ar emigracijos gyvenime.

Nežiūrint savo nepaprasto kuklumo, Daumantas Čibas yra labai karštas lietuvis patriotas, nepalauiamas. Jis yra tarsi vaikščiojanti Lietuva. Jame tarsi glūdi visos mūsų tautos kančios, ilgesys, sielvartas, pasiryžimas, siekiai. Kalbėdamas su juo, tuoj įsitikinsi jį esant teisų, ir jei kiek abejojai Lietuvių tauta, tas abejonės nuplaus kalbėjimasis su Daumantu.

Jis yra tokia plati asmenybė, jog vienu atraiptu tūbu palieštos tik užuominos. Su laiku, tikėjime, kiti jį pagrečiui panagrinės.

Gimęs 1907.9.20 d. Biržų apskr. Pedagogiką ir psichologiją studijavo Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Nepriklausomoje Lietuvoje redagavo žurnalus, nuotraukomis puošė lietuvišką spaudą. Ypač daug istorinių senų nuotraukų pasidarė iš amerikiečių archyvininkų bibliotekų, surastų jam gyvenant JAV Rytuose, Bostono - New Yorko apylinkėse. Jis tenai užtikio išstius Lietuvos - Lenkijos archyvus, ir JAV atvežtus 1863 ir kitų metų sukilimo laikais. Gavęs leidimus, tuos archyvus per fotografavimą ir taip sudarė nepaprastos svarbos lituanistinį archyvą. Jis labai naudojo si Lietuvių Enciklopediją, Br. Kvilykys ir kt. Daumantui tie ir kiti asmenys siuntė daug senų nuotraukų, dokumentų per fotografuoti. Visa padarė kaip saktya, visų pasiliko ir sau nuopaudus.

Prieš metus laiko bandžiau iš Daumanto išgauti, kiek tokių nuotraukų turi, jų klasifikacijas. Iki šiol duomenų negavau ir gal niekad negausiu. Jis apie save duoti žinių nenori. Žinau, archyvininkų, lietuvišką istoriją liečiančių nuotraukų yra tūkstančiai. Vis atskiromis temomis. Sakysime, kokios pilies ar karaliaus, kunigaikščio net iki keliolikos skirtingų nuotraukų, tik rinkis.

Visa tvarkingai sukataloguota. Vien šis rinkinys, kuriam, manau, lietuviuose prilygstančio nėra, yra neįkainojamai brangus visos tautos turtas.

Daumantas Čibas žinomas ir kaip kelių aprašymų autorius (ir jo sūnus Kantrimas). Prieš porą metų jo paskelbti atos togu aprašymai Kalifornijoje, paleisti per "Draugą" kultūrinio puslapio skiltis, dar ir dabar tebėra gyvi skaitytojuose. Kelionių išpūdžius jis turėtų paskelbti knygomis. Būdamas pirmaeilis fotografas, visas keliones liudija reto idomumo meniškomis nuotraukomis. Jo raštai vaizdūs, skambūs, pilni sklandžių lietuviškų naujažodžių, gausūs tikrais gamtos aprašymais, augalais, gyviais, tuo suteikiant raštams mokslinės, geografinės reikšmės, greta jų literatūrinio skambesio.

Daumantas reikšias ir kaip vaikų literatūros kūrėjas dar nuo nepriklausomos Lietuvos laiku. Prieš keletą metų iš Los Angeles persikėlęs į gamtą ir dabar gyvendamas Vista, Calif. apylinkėse, geriau pažįsta aprašomą gyvenimą, nei miestelėnai. Būdamas pavyzdingas sodininkas, gėlių augintojas, savo ūkely padarė, iš buvusio pliko lauko, puikiai žaliuojančių botanikos sodų. Augina kalakutus, žąsis, antis, ožkas bei kitką.

Bitės, bičių karalystė pagrindinis Daumanto užsiėmimas, greta visų kitų irgi pagrindinių pomėgių. Jų turi pora šimtų avilių, laikomų kalnuose. O, jeigu Daumantas madosis, be jokio gaimarumo ne tik aprašys bitučių karalystę, jį išučenimus dailiadarbiai nuėmus, kad nei cikas baltys, žiedžio akeivus nepridės. Vis į tą patį lietuviškumo aruodą, kad net gaidaišius padėjęs magarą susimąstys.

Pernai, nusidanginus pas Daumantą Čibą, tarpvartėje, užvertame atskyrimo maurojo nematyti piktas vilkinis šuo, didumu bene prilygęs asilėnui. Tiek piktas, kad dantimis graužė, plėšė medinius atitvėrimus, taip norėjo mane sudraskyti. Kitas, irgi krokodilo balsu maurojantis, alasavo kitoje sodybos pusėje. Nuo amerikiečių marinių gintis. Anie, matytkis, naktimis skeryčiosi po laukus, atliekamas ūkiniukų antes, medaunes, triušynes palengvina.

Jo namukyje lentynos su lietuviškoms knygoms, laikraščiai stirtomis prieloviuose sunumeruoti. Sienose gausu medžio drožinių, parodomų ar muziejams tinkamų, ne vien kukliam sodiečio vilaitės papuošimui. Dalis

Daumantas Čibas drauge su savo žmona prie jo paties rankomis pagaminto kryžiaus, kuris švėči Čibų sodyboje Vistoje, Kalifornijoje, netoli Meksikos sienos. Nuotr. Alg. Gustaitis

lietuviškos istorijos išpauityta. Ne pabaiga, bus daugiau. Ne vien žiūrėti; glamonėti, glaudinėti norėtu tuos puikius Daumanto Čibo medžio drožinius.

Prieš ūkio vilaitę jau išaugintas sodelis. Įvairių žalumynų, spygliuotų, dygliuotų, lapuotų, kvepiančių, plačiašakių ir sėsliakrūmių, akmenimis atitvėrtų, medinėmis tvorutėmis apvestų, smėliu išbarstytų, žvaigždais išpluktų, žalia veja pasivaikščiotu, vėjo gaimaruojamų pilnas Daumantų sodelis. Būc praleidęs nuopelnai ne vien Daumanto, bet jo žmonos, jos sesers, nepaprastai pasiaukojančio jų sūnaus Kantrimo. Visi keturi trūšia nuo tamsos iki tamsos. Tyliai, kukliai.

Sodelio viduryje jau plačiašakė eglė. Aplinkui Daumanto rankomis išpauitytas lietuviška ornamentika didelis kryžius. Išdailintas, išskaptuotas, išpuoštas nors ir nežinomo kario muziejui statyti. Maldai, susikaupimui. Stovėjau greta ir taip lyg šventa, lyg gaudu širdyje darėsi. Dieve, Dieve, kada išklausysi mūsų maldų, kada grąžinsi Lietuvai laisvę, nepriklausomybę, kada sutremsi mūsų tautos žudikus, mūsų tautos naikintojus? Eglės šakos ošia, neša šlamesį link kalnų, į tolius, prie bitučių. Maldai gal taip reikia.

Kryžius turi kelių aukštų pagražinimus, besistiebiančiai vis gražnesnius, su dievdirbiškom skulptūrelėm. Net anas garsusis Lietuvos dievdirbys Vincas Svirskis turėtų kuo pasigrožėti, tikėkite. Apatinėje kryžiaus dalyje, ant metalinės priekalės, išrėžti valstybių vardai, daugiausia kentėjusių ir kovojusių prieš rusišką komunizmo imperializmą: Finland 1930-40, Lithuania 1944-52 (me tus galvoja pakeisti), Greece 1946-49, Korea 1950-53, Hungary 1956-, Viet-Nam 1961 -. Istorija dar nebaigta. Ją Daumantas papildys. Valstybės išvardintos angliškai, kadangi apylinkėse daugiau lietuvių kaip ir nėra, pas juos dažnai lankosi įvairūs amerikiečiai, čia daug ką sužinodami ir apie Lietuvą. Visur čia muziejus, tautos istorijos dalis.

Daumantas Čibas žilas, kaip ir Lietuvos istorija. Sveikas, linksmas, gyvas, tvirtas kaip ir pagrindinė lietuvių tautos dalis. Veidas išgraviruotas rėžių rėžliais, kaip ir aimanuoti negalinti Lietuvos žemėlė. Daumantas yra mažutė, vaikščiojanti Lietuva prie Ramiojo vandenyno Kalifornijoje.

Remkite dien. "Draugą".

• Lietuvos ir Pabaltijo rašytojai dar vis per mažai rašo 'karinėmis ir patriotinėmis' temomis. Juos daugiau tokiai kūrybai paskatinti Vilniuje, balandžio mėn. pradžioje, buvo sukiestas Pabaltijo rašytojų pasitarimas. Lietuvius ir kitus pabaltiečius Ka-

lininkų namuose atitinkamai 'svietė' rašytojai, atvykę iš Maskvos, Leningrado, Kaliningrado (b. Karaliaučiaus). Kalbėta apie karines temas ypač gro-

LIETUVIAI TELEVIZIOJE
2615 West 43rd Street
Chicago, Illinois 60632
Tel. 254-2233 ar PR 8-5374

G E L Ė S
Vestuvėms, banietams, laidotuviams ir kt. mokslams programoms
G U Z A U S K Ų
Beverly Hills Gėlinėcia
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

MOUNT MICHAEL BENEDICTINE HIGH SCHOOL
Elkhorn, Nebraska
A TOTAL LEARNING EXPERIENCE

Small classes encourage an excellent educational environment and the development of leadership qualities through emphasis on the SPIRITUAL EDUCATIONAL PHYSICAL SOCIAL... development of the whole man.

Write:
Father Marie Gramlich, O.S.B.
Mount Michael Benedictine High School
Elkhorn, Nebraska 68022

LIETUVISKAS RESTORANAS, kuriame GAMINAMI LIETUVISKI VALGIAI.
Atdara nuo 6-ros valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.
Pirmadieniais uždaryta

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. - GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. Lafayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**
Mokamas už Vieną Mėn. 100.000,00
Minimum \$5,000.00
Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR KITAS USSR DALIS, NAUDOKITES PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.
Prie firmos skyrių yra krautuvės. Jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.
Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.
Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1534 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 2, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	378 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. Y.	FREEMOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 THIGHMAN STREET	HE 5-1654
LOS ANGELES 4, CAL.	159 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILLMORE AVENUE	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAN AVENUE	365-6780
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVENUE	249-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y.	515 MARCELLUS STREET	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	14339 JOS CAMPAN AVENUE	365-6746
SO. BOSTON, MASS.	304 W. BROADWAY	AN 8-1120
TRENTON 10, NEW JERSEY	1152 DITZ AVENUE	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	47 E. MILTON AVENUE	381-8997

"SLIM - GYM"
AS SEEN ON T.V. Easy terms \$2.00 down

LADIES LOSE A DRESS SIZE IN JUST 2 WEEKS

MEN LOSE 2 BELT NOTCHES IN JUST 2 WEEKS

FREE HOME DEMONSTRATION OR STOP IN AT
HOUSE OF HEALTH FOODS
6832 So. Pulaski. Tel. 581-3900 Chicago, Ill. 60629

SAVE AT Mutual Federal Savings and Loan

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608
Peter Kazanauskas, President Tel. 847-7747

6% PER ANNUM ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$10,000. OR MORE, 2 YEAR MATURITY

5% PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNT Paid and Compounded Quarterly

NOW INSURED TO \$20,000.

OFFICE HOURS
Monday, Tuesday, Friday, 9 A.M. to 4 P.M.
Thursday, 9 A.M. to 8 P.M.
Saturday, 9 A.M. to 1 P.M.
No Business Transacted on Wednesday

EXPERT BODY WORK

PROGRESS-PAŽANGA COLLISION EXPERTS
A. & J. STANEVICIUS
(Fender) Pilnas Pataisymas
Plaukame - Ištepame - Dažome
Motoro, Karoserijos (Body), Sparnų
2637 W. 47th St., Tel. LA 3-9663
Chicago, Illinois 60632

NAUJI LEIDINIAI

— **ATEITIS**, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 4. Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Vyr. redaktorius: Jonas Šoliūnas, 6641 So. Albany Ave. Chicago, Ill. 60629. Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje \$5.00, susipažinimui prenumerata \$3.00, garbės prenumerata \$10.00, visur kitur laisvajame pasaulyje \$3.00.

Kaip ir pridera ateitininkijos kongresiniais ir jubiliejiniais metais, ši kartą vedamasis "Kongresas ar smūgis?" pilnas dinamikos, gerų sugestijų kongresui, reikalaujantis savaimės suprantamo kūrybingumo visai gyvajai ateitininkijai. Tik iš šalies žiūrint, vis dėlto kyla ir klausimas: ar tik ne per daug sūriai patys ateitininkai kartais save susikrinkuoja. Štai čia minimojo vedamojo sakinys, rašant apie šiu dienų ateitininkiją: "Vežimas klimsta purvan, ir vis mažėja jėgos, kurios norėtų jį patraukti sausumon". "Ateiti" čia minintis praėjusį sekmadienį stebėjo Chicago ateitininkų šeimos šventę Jaunimo centre. Ir jam toli gražu nesudarė toks blogas įspūdis. O ir pačios "Ateities", tokios, kokia ji dabar yra, leidimas bei redagavimas, žinant išėjimo sąlygas, kelia tik pasigėrėjimą. Tad ir tas "smūgiavimas" savo tarpe ar tik nėra kartais per dėtai impulsyvus?

Iš antros pusės, ar daug laimima, kalbant bendrybėmis apie "sukilėlių saule", padėtį peremptai dramatiškai, lyg jau ant kiekvieno individo galvos būtų kuolai tašomi. Pagaliau nederėtų ir tą vienybės sąvoką visur ir visada imti tik pašaipos potekste. Net ir kampančiasius individus turėtų įsitiškinti, kad ateitininkija, kaip organizacija, yra viena, ir negali būti tiek ateitininkijų, kiek yra individų. Gi pozityviai reikšius individų jo talentų ir sugebėjimų srityje ateitininkija niekad netrukdyt, atvirkščiai — individą dar ugdyt, jeigu tik kas norėtų augti.

Idomūs, aktualūs ir visi kiti naujos "Ateities" puslapiai, ką rodo jau vien straipsnių antraštės: "Tarp susipratimo ir pasimetimo" (Eligijus Sužiedėlis), "Ateitininkai be kunigų" (pokalbis su Tėvu Gediminu Kijausku, S.J.), "Pakelti į kongresą" (pašnekesys su Kongreso rengėjais), "Jaunuoli, ko sieki" (Jono Sulco), "Esame viena šeima" (B. Kriokio) ir kt. Literatūrinės apybraižos ir eilėraščiai taipgi skaitytų į viltingai pradžią.

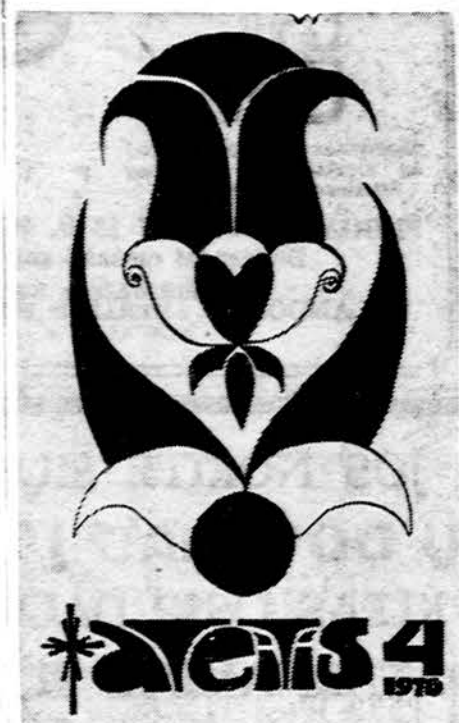
— **LAISKAI LIETUVIAMS**, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 4. Tėvų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. redaktorius: Juozas Vaišnys, S. J. Metinė prenumerata \$5.00. Redakcijos ir administracijos adresas: 23-45 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636.

Numeris pradamas labai dalykišku ir taikliai parašytu paties redaktoriaus straipsniu "Jau laikas nusiraminti". Ir tas antraštinis pagėdavimas nukreiptas į visus tuos, kurie dar vis nepatenkinti liturginėmis Bažnyčios reformomis. Tiesiai eina ir dar nesibaigia M. Krupavičiaus studijinė replika Vėbrai (Lietuvoje išleistas knygos apie dvasiškios įnašą, kovojant už Lietuvos nepriklausomybę autoriui). Replikoje atskleidžiama daug idomių mūsų kultūros istorijos faktų, juos čia pat pakomentuojant ir pirštu prikišamai parodant tuo ar kitu atveju Vėbros tendencingumą. Marija Saulaitytė aptaria naują Henriko Nagio knygą "Broliai balti aitvarai", vertinimą idomių sujungdama su paties poeto atsakymais į

pateiktus jam klausimus. Apie montesorių auklėjimą ir jo principus rašo D. Petrutytė. Idomi, įvairi ir įvairi kita medžiaga. Numeris iliustruotas foto konkursą laimėjusiomis nuotraukomis.

ATSIŪSTA PAMINETI

— **Kazys Binkis, SALEM ALEKUM**. Mažoji biblioteka. Išleido Pedagoginis lituanistikos institutas 1970 m. Chicago. Mokomajam reikalui perspausdinta iš K. Binkio rinkinių eilėraščių knygos "Lyrika" (Terra, 1952). Redagavo Domas Velička. Macenatas JAV LB Švietimo taryba. Tai 24 psl. leidinys, kuriame talpinama 15 pačių ryškiųjų K. Binkio eilėraščių.

Naujos "Ateities" viršelis, pieštas Aldonos Zaiskaitės.

— **Satrijos Ragana, MELYNOJI MERGELE**. Mažoji Biblioteka. Išleido Pedagoginis lituanistikos institutas 1970 m. Chicago. Mokomajam reikalui perspausdinta iš Satrijos Raganos rinkinių raštų knygos "Irkos tragedija" (1969). Redagavo Domas Velička. Macenatas Chicago Aukštesniosios lituanistikos mokyklos XIX laidos abiturientai. Šiame 30 psl. leidinyje pateikiama žinomoji Satrijos Raganos novelė "Mėlynoji mergele". Knygėlės kaina \$1.00. Leidėjo adresas: Pedagoginis lituanistikos institutas, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

— **Dr. Viktoras Gidžiūnas, O. F. M., PRANCISKONAI OBSERVANTAI LIETUVOJE XV ir XVI AMŽIUJE**. 500 metų jubiliejaus proga. Atspaudas iš kultūros žurnalo "Aidai", 1970 m. Nr. 2-3. Leidinys 30 psl., iliustruotas.

— **Dr. Viktoras Gidžiūnas, O. F. M., ZEMAIČIU BYLA KONSTANCOS SUSIRINKIME** (14

MARQUETTE PHOTO SUPPLY IR REKEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užtaigytų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val. REIKMENYS FOTOGRAFAMS 3314 West 63rd Street Chicago, Illinois 60629 Telef. PROspect 6-8998

Lietuvių operos jubiliejiniai metai. 1970 metai Lietuvos vokalinei ir instrumentalinei muzikos kultūrai yra jubiliejiniai: prieš 50 metų (1920. XII 31) Kauno miesto teatre buvo pastatyta pirmą kartą lietuvių kalba G. Verdi opera "Traviata". Spektaklį paruošė tuo metu veikusi Lietuvių meno kūrėjų draugijos globoje Operos taryba, kurią sudarė, kaip šioje anų laikų nuotraukoje (iš kair. į deš.) matome: Juozas Zilevičius, J. Tallat-Kelpša, Stasys Šilingas ir Kipras Petrauskas. Iš jų dar gyvas yra prof. J. Zilevičius. Chicagoje taipgi gyvena dail. Adomas Varnas, anuomet buvęs LKM Draugijos pirmininkas. Taipgi laisvajame pasaulyje yra gražus būrelis (apie 30) ano laikotarpio operos solistų, choro, orkestro ir balto dalyvių. Jubiliejaus proga Lietuvių muzikologijos archyvo vadovybė šių metų rudenį organizuoja Lietuvos Valstybinės operos akademiją, kurioje bus atlikama paskata, kostiumuotų ano laikotarpio mūsų operos solistų nuotraukų paroda, mūsių solistų arijų demonstravimas plokštelėmis, o taipgi jaunųjų asmeniškas dalyvavimas, banketas ir kt. Rengiamasi išleisti ir atitinkamą leidinį.

14 - 1418), Brooklyn, N. Y. 1970. Atspaudas iš Lituanistikos instituto "Lituanistikos darbai", II, 1969, 5-34 psl.

— **Jonas Jaskauskas, LEMTINGOS DIENOS**. Apsaka. Viršelis P. Jurkaus. Apsaka vaizduoja rytų Aukštaitijos miestelį ir kaimą pirmojo pasaulinio karo metu. Konfliktai tarp vokiečių okupantų ir lietuvių, jaunųjų meilė ir lietuviškas idealizmas sudaro šios knygos intriga. Knyga 187 psl., kaina \$2.50, gaunama ir "Drauge".

— **VYRIAUSIOJO LIETUVOS ISLAISVINIMO KOMITETO** 1969 M. SEIMAS. Redagavo V. Alseika. ELTOS leidinys, New York, N. Y. 1970 m. Tai 40 psl. leidinys, kuriame matyti Seimo priimtųjų nutarimų, skaitytų pranešimų, svarbesnės sveikinimo ir kitos pasakytos kalbos, taipgi visa eilė Seimo atstovų pageidavimų.

— **LAIKO ŽINYNAS KALENDORIUS**, 1970 metai. Paruošė Pijus Gudlevičius. Spaudė "Laiko" spaustuė Argentinoje. Tai parankus Argentinos lietuvių kalendorius, teikias naudingą vietos informaciją, ten gyvenančių lietuvių adresus ir kt. Leidinys iliustruotas, 80 psl.

SALTINIS, 1970 m. balandžio

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

Kviečiame į talką!
Lietuvių Enciklopedijos leidykla išleidusi eilę vertingų ir kaizin ar bepakartojamų leidinių, iš naujo sutelkę jėgas prie ENCYCLOPEDIA LITUANICA, kurios bus 6 tomai. I-sis tomas yra jau išleistas. Maloniai kviečiame į talką ją užsprenumeruojant.

Chicagoje prenumeratas priima: Draugo, Naujienų, Barcaus, Margučio, Jaunimo Centre pas p. Rožanską įstaigose, Marginių ir p. Tvero krautuvėse.

Iš anksčiau išleistų leidinių dar turime:

1. Lietuvių Enciklopedija — 36 tomai.
2. Vinco Krėvės Raštai — 6 tomai
3. Mūsų Lietuva — 4 tomai.

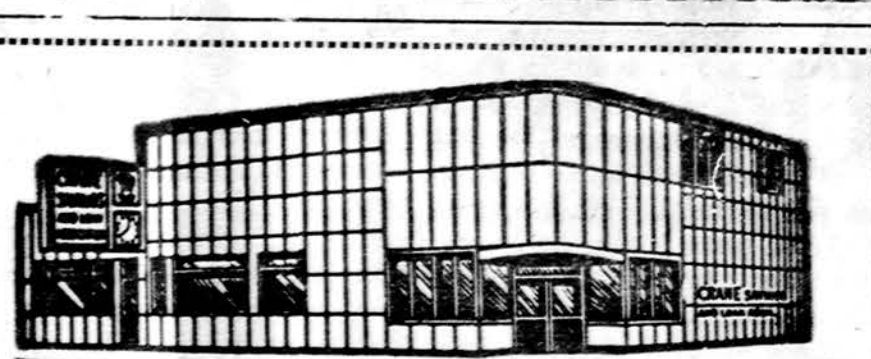
Tai yra vertingos dovanos bet kuria proga. Jų kainos yra žemos, leidžiant dabar kaštuotų beveik dvigubai. Nedelsiant užsakykite, nes atsargos yra nedidelės.

Adresas:
JUOZAS KAPOCIUS
361 W. Broadway, P. O. Box 95,
So. Boston, Mass. 02127, USA.
Tel.: leidyklos (617) 268 7730,
Namų (617) 282-2759. (sk.)

mėn. Nr. 2. Tikybinės ir tautinės minties žurnalas. Leidžia Šv. Kazimiero sąjunga Anglijoje. Redaguoja S. Matulis MIC. Prenumerata metams \$2.00. Adresas: 16, Hound Rd. West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England.

ASTUNTOJI DIENA, 1970 m. Nr. 1. Cicero Vysk. M. Valančiaus moksleivių ateitininkų kuopos laikraštėlis. Redaguoja Danguolė Stončiūtė. Darbo redaktorės: Audronė Arštūytė ir Jolita Kisielūtė. Meninė priežiūra Ritos Latožaitės. Redakcijos adresas: "Astuntoji Diena", 1841 S. California, Chicago, Ill. 60608. Šalia ideologinių rašinių yra ir viltingų literatūrinių bandymų, kaip pvz. ir šias Sigitos M. Pačytės eilėraščių "Naktis". Apsirengus juodu apsiaustu,

LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ ORGANIZACIJŲ PASAULINIS SĄJUNGOS ŽINIOS, 1970 m. Nr. 1 (8). Administracijos adresas: LKMOPS ŽINIOS, c/o Mrs. A. Radzivanas, 84-16 110th St., Richmond Hill, N. Y. 11418.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**
Mokamas už Vieną Metų Certificate sskaitas Minimum \$5,000.00
Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sskaitas.
PINIGAI NESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

Fotografav žavioms nuotakoms
The Paul Studio
MODERN, FOTOGRAFO NAMAI
SEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS
3213 So. Morgan St. Chicago, Illinois 60608 TEL. Yards 7-5858

— **AKIRACIAI**, 1970 m. kovo mėn. Nr. 3. Atviro žodžio mėnraštis. Redaguoja redakcinis kolektyvas. Adresas: 6821 S. Maplewood Ave. Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata JAV \$5.00, kitur \$6.00.

— **Filatelistų draugijos "Lietuva" BIULETENIS**, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 4. Redaguoja Eugenijus Petrauskas, 7742 South Troy St., Chicago, Ill. 60652. Prenumerata (metams) draugijos nariams \$4.00, kitiems JAV ir Kanadoje — \$5.00, Europoj ir Pietų Amerikoje — \$7.50, Australijoje — \$10.00.

— **LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE**, 1970 m. balandžio mėnesio Nr. 4. Redaguoja redakcinė kolegija. Leidžia Antanas Skirius. Adresas: 4364 Sunset Blvd. Los Angeles, Calif. 90029. Prenumerata metams \$3.00.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

3400 So. Oakley Ave., Chicago Tel. VIRgina 7-758-59

NURSING HOME

Ligoniai ir seneliai maloniai globojami

rūpestingoj 24 valandų gailėstingų seselių priežiūroj. Jaukūs, švarūs namai. Ligoniai priimami trumpam arba ilgam laikui.

Informacijai skambinkite nuo 9 v. ryto iki 5 v. popiet Chicagoje tel. PO 7-0365; Oak Lawn 636 3850

PARKSIDE GARDENS NURSING HOME

5701 West 79th Street Oak Lawn, Illinois

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atidara pirmą ir ketvirtą 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą. nuo 9 iki 6 val. sekmadienį atidara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

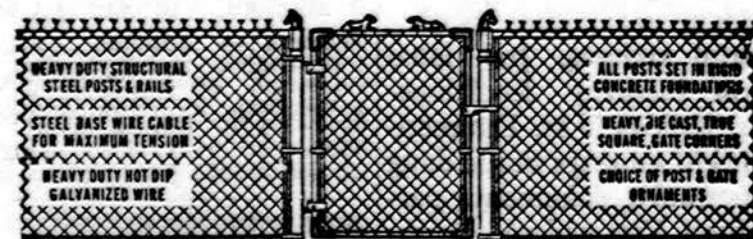

LUIZ AUTO REPAIR

6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atiekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters) vandens nubėgimui.

Nertidija ir nereikia dažyti.

T V O R O S: įvairiausio aluminijaus, plastikos, plieno, įvairių spalvų.

S T O G E L I A I

DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų — K. Butkaus konstrukcijos.

Naujausi žieminiai balto emalio ir "stainless steel" langai.

FORMICA KABINETAI

KOSTAS BUTKUS

Telef. — PROspect 8-2781

KULTŪRINĖ KRONIKA

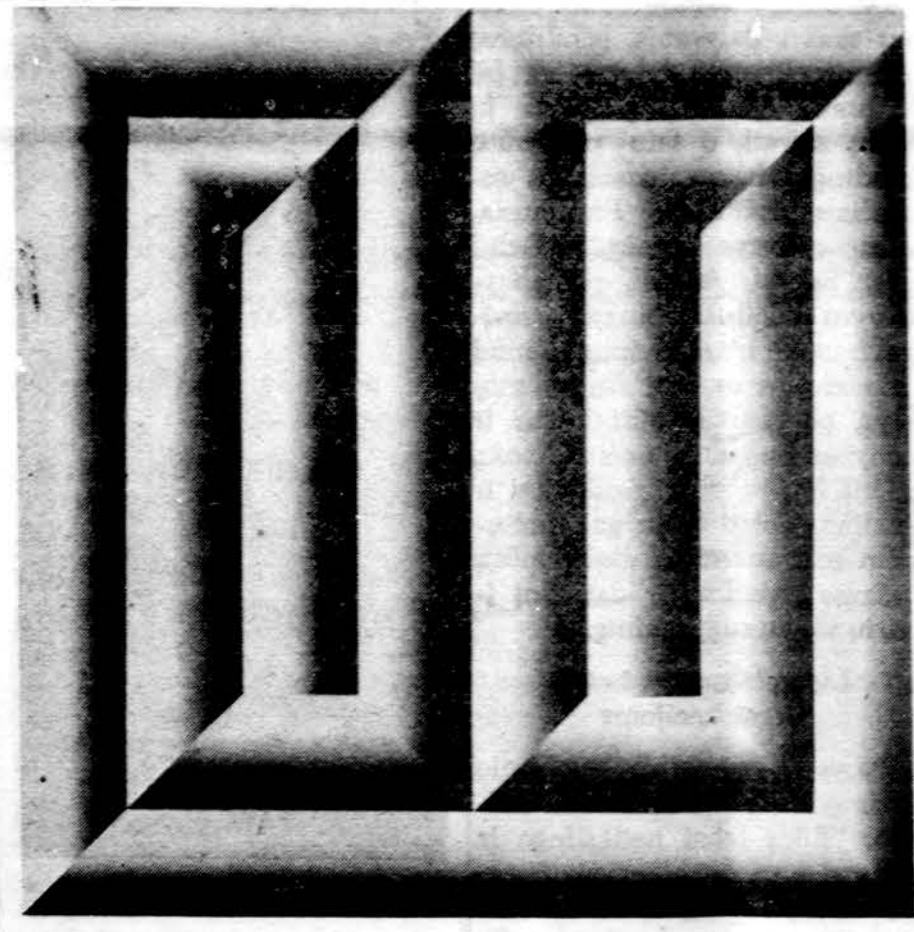
• Rašytojui Jurgiui Savickiui šiemet gegužės mėn. 2 d. būtų buvę 80 metų. Kaip žinome, šis mūsų nepriklausomos Lietuvos diplomatas ir ryškus ekspresionizmo, impresionizmo ir kitų modernių literatūros srovių atstovas lietuvių literatūroje, vienas iš gražiausių savo nuosavos temos ir stilių, mirė 1952 m. Prancūzijoje. Tiesiog sunku patikėti, kad jau ir nuo rašytojo mirties yra praėję 18 metų.

Nepriklausomos Lietuvos dešimtmečiuose išleistos dvi J. Savickio novelių knygos: „Šventadienio sonetai“ ir „Ties aukštu

frizai. Varnelio milžiniškos lenktųjų formų išorinės ir vidinės linijos tiesiai ir lenkiasi, kildamos iš drobės, lyg poliruota, išdrožta skulptūros figūra. Trys dimensijos sudaro svarbų jo tapybos aspektą, visai kitoki kaip Vasarely ir Brigit Riley, kurie efektui išgauti remiasi vien koloritu. Varnelis dirba su šviesa ir šešėliu, su kolorito minimumu, išgaudamas alsuojančias formas. Jis taip pat sukuria lyg ir ritmišką judesį iš sugretintų kontrastų — didybių ir mažybių, plokštinių ir reljefinių, švelnių ir ryškių spalvų.

Ši Kazio Varnelio darbų paroda minėtų „Museum of Contemporary Art“ patalpose uždaroma šį sekmadienį (gegužės 10 d.). Šiandien ir rytoj čikagiečiams dar yra paskutinė proga ją pamatyti.

• Kun. dr. P. Celičius, atvykęs dirbti į Lietuvos sielovados centrą Europoje, turi dabar palankias kūrybiniam darbui sąlygas. Jau parašė leidinėlį: „Ar Bažnyčia gali klysti?“, kurį jau išspausdino saleziečiai Romoje; greit leidinėlis pasieks ir kitas lietuvių kolonijas. Ruošia spaudai ir antrą leidinį: „Ar žmogus įstatymui, ar įstatymas žmogui?“ Kun. dr. P. Celičius susirūpinęs ir Lietuvos istorijos šaltinių lei-

Kazys Varnelis

Tapyba (Nuotr. Jono Dovydeno)

dimu; tuo klausimu ruošia porą straipsnių mūsų kultūros prielai. Dabar jis gyvena Bad Woerishofene (Kirchenstrasse 5, 8939 Bad Woerishofen, Germany).

• Turistinis Lietuvos žemėlapis. Okup. Lietuvoje neseniai „Minties“ leidyklos išleistas „Lietuvos TSR turistinis žemėlapis“ (red. L. Kokšienė) pasirodė turįs įvairių trūkumų ir atsilieka nuo panašių, seniau išleistų leidinių.

J. Martiškius „Tiesoje“ (bal. 1) nusiskundžia, kad leidinyje nenurodytos gatvės miestų planuose, nenurodyta, kur ir kokie pilikaliai, gamtos paminklai, garsūs medžiai, nepažymėta net ir senoji Lietuvos sostinė — Kernavė. (E)

FILMU NAIRUMAI

Jonas Mekas ieško toliau

AL. GIMANTAS

Jonas Mekas vėl prakalbėjo savo naująja filmo juosta, kuri, tam tikra prasme žvelgiant, gal yra net įdomesnė ir būdingesnė už visus iki šiol matytus jo filmus. Įdomesnė tuo atžvilgiu, kad naujasis jo darbas yra pavadintas „dienoraščiu“ ir šikais. Užtat, norint bent kiek daugiau pažinti Meką, labai pravartu pamatyti ir „perskaityti“ ekrane tą medžiagą, kuri, paprastai, kaip dienoraštis, gali būti ir labai subtili, ir lyriška, ir asmeniška. Čia kaip tik gali daugiau pagauti Meką aš, nors, antra vertus, kartais ir gali susidaryti įspūdis, kad daug kas liko neiškarpyta, gal net ir galutinai nesureduota, bet pačiam dienoraščio tvarkytojui, regis, nebūta jokio be-reikalingo balasto ar detalių.

Jei iki šiol Mekos filmus matėme baltai juodoje juostoje, tai šie, jo vidinės išraiškos atspindžiai traukti spalvotame filme, kaip ir dera gyvenimo įspūdžių pasipasakojimui, kurie visad yra ir gilūs ir spalvingi.

Bet ir naudojamas spalva, Mekas, regis, nebūna jos pavergęs, bent jau nepateikia jokių spalvinių naujų spektrų, kurių nebūtų naudojusi kas nors anksčiau. Spalva, jo šimame kūriny, nebūtinai ką nors daugiau iškelia ar pabrėžia, atrodo, kad eilė dienoraščių puslapių ne-ka būty nukentėjusi ir atspausinti juodai baltoje juostoje.

Visa filmo technika neišaukiant ir nekomplikuota, ypač kai žiūrovas jau po pirmųjų filmo kad- garų pamato, kad sulėtintas ar pa- greitintas filmo vaizdas, tampa ne-

atskiriama dalimi Mekos filminio veiksmo. Ir šioje plotmėje jis nieko naujo neatranda ir nieko naujo neduoda. Užtat beveik kiekviename paveiksle gali jausti tą šilumą ir meilę, su kuria foto objektas stengiasi pagauti norimą vaizdą, siekiant norimo efekto. Nenuostabu tad, kad paties Mekos žodžiais, jis filmuoja kasdien be išimties. Kartais tai gali būti tik kelių sekundžių epizodas, pakankamas tai dienai, kartais gal ir eilės valandų neužtektų. Priklauso nuo aplinkos, nuotaikos ir paties sužeto. Gama jam, regis, kaip ir nebūtina, nebent tarp kita ko. Pagrindas jo ieškojimo yra žmogus ir tik jis vienas, jį prisita- civilizacijos fone. Bet ir toji civilizacija dažniausiai yra reiškiama didmiesčio, konkrečiai New Yorko, vaizdavime. Jis nevengia miesto parkų, skersgatvių, aikščių, jis net ieško tvėnkinių, tiltų, gatvės... Iš judančių automobilių ar traukini- no lango, jis ieško... ieško... Mies- tas vasarą, rudenį ar žiemą. Aplink- ka jam visad turi ką pasakyti. Jis gaudo tą kartais konkretų, kartais tik abstraktų pasaulį, išnaudodamas visas technines galimybes ir triksus, kokius tik galima išgauti iš jo naudojamos Bolex kameros. Jis turi savąją discipliną ir jai nenusi- žengia. Santūrumas, neperdėjimas, saikas ir skonis yra tie kriterijai, kurie yra jo dienoraščio pagrindu.

Neišskokime Mekos kūryboje di- desnio estetizmo pradų — jis jų nesivaiško ir dėl jų nepereina į jokią skrobantį, kad tik patenkavus vie-

nėra koks sacharinas, bet neatskiriame prisiminti, kad ir Alg. Lands- dinto „namų besilginti“, ekrane ma Mekos pasakojimo dalis. Tai jo vaizdas, jo išgyvenimas, jo akių prizmė — nerasi čia jokio dirbtinumo, todėl jis yra atviras sau ir savo stebimam gyvenimui. Tai savo ruožtu pristato kūrėją nuoširdžiu ir tikru. Vietomis to dienoraščio vaiz- dai ar šikių nuotraupos virsta tik miniatiūriškais, skubiais vaizdais, per daug nesigilinant į detales ar net paties veiksmo esmę, leidžiant pačiam stebėtojui spręsti ar spėti pa- baigą. Tuo tarpu kitoje vietoje jis darosi net perdėtai įkyrus nuolatiniais pasikratymais ir išstotomis scenomis, bet kiekvieną atvejų žiū- roviui sudaromas įspūdis ir auto- riaus norimas efektas.

Tad, kaip visapusiškai žvelgiant, atrodo toji Mekos „underground ci- nema“? Pirmiausia, krenta į akis, kad Mekas yra daugiau stebėtojas, bet ne dalyvis savo fiksuojamoje aplinkoje. Nėra jis moralistas, nek- ša niekur jis savo „message“, jis tik prakalba į žiūrovą kiek galint pa- prastesniu, nekomplikuotu žvilg- sniu, be jokių pašalinių sugestijų, kiekvienam suprantamu būdu. Jis gražiai išvengia vis dažniau pogrindiniame filme dirbtinai keliamo sensualizmo, tad ir jo parko ar pa- krumių scenos apsieina be jokių kopuliuojančių porų vaizdavimo. Mekas supranta ir įvelgia ribą, ku- ri skiria tikrąjį meną nuo praeinan- čio ir dienos madai pavergtos daly- ko. Šioje plotmėje vertinant, Mekos filminis žodis yra pozityvus ir tik- rai daugiau patraukiantis už jo ko- legų bandymus pogrindinio filmo ekrane. Mekos dienoraštyje nėra tuš- čių ar nublukusių lapų. Čia ir bus jo, kaip nepriklausomo filmo kūrėjo, stiprybė. Aplamai, Joną Me- ką, teisingiau, jo filminę kūrybą, y- ra be galo sunku atpasakoti, ją rei- kia pačiam pamatyti.

Baigiant, dar vienas skirsnis. Daug kas stato klausimą: „Ar Me- kas yra lietuviškas“? Prieš tai tur-

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJS
RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJS APARATAI

HIGH RATES
Paid Quarterly
5% PASSBOOKS
5 1/2% \$1,000 minimum INVESTMENT BONUS PLAN
Savings Insured to \$20,000
Highest reserves
6% \$5,000 minimum 2 YEAR CERTIFICATE
5 3/4% \$1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE
BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
— TEVAS IR SŪNUS —
MARQUETTE FUNERAL HOME
TEVŲ MODERNIŠKOS KOPIVČIOS
2533 West 71st St. Tel. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
Savininko
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių
Didžiausias Paminklų Planų
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335

E U D E I K I S
Laidotuvių Direktorai
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Trys Moderniškos Kopyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741-2

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

23 1/2 HOUR SERVICE
NAUJI GARO KATILAI (BOILERS) — KROSNYS — VANDENS
SILDYTVUVAI GAZŲ IR ALYVA — NAMAMS IR PRAMONEI — ORO
VALYTOJAI (AIR CLEANERS) & DREKINTUVAI, WESTINGHOUSE.
G. McGrath & Son
HEATING AND AIR CONDITIONING
3354 West 63rd Street. Tel. — 476-8400.
Atdara kasdien nuo 8:30 iki 6:00 P.M.; šeštad. nuo 9 v. r. iki 5 v. v.

since 1914...
MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
400 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 284-4770
5% PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Compounded Daily — Paid Quarterly
6% 2-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$5,000)

FRANK ZAPOLIS
10% — 20% — 30% pigiau mokėt už apdraudą nuo ugnies ir automo- bilio pas
3208 1/2 West 95th Street Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8051 ir GR 6-4339
A. VILIMAS MOVING
Apdraustas perkraustymas — Įvairių atstumu —
823 WEST 34th PLACE
Tel. — FRontier 6-1882

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEP C. LACK IR SŪNOS
LACRAWIC
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672
PETRAS BIELIUNA
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-8572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. Lithuania Ave. Tel. YARds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YARds 7-191
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lithuania Ave. Tel. YA 7-1138-1139
VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

Lietuvių katalikių moterų organizacijų pasaulinės sąjungos tarybos suvažiavimas

LKMOPS tarybos metinis suvažiavimas, įvykęs kovo mėn. 14 d., Kultūros Zidiny Brooklyne, pasižymėjo sklandumu ir gyvumu. Pirmoje suvažiavimo dalyje buvo tarybos atstovų posėdis, antroje dalyje viešas pasikalbėjimas ir diskusijos tema: „Ar lietuvės moteris turėtų daugiau įsijungti į bendrines organizacijas?“ Po to sekė meninė dalis ir vaišės.

Suvažiavimą 3 val. p.p. atidarė LKMOPS pirm. dr. A. Šlepetytė-Janačienė. Po sugiedotos maldos ir prezidento rinkimo, buvo praeitu metų suvažiavimo protokolo skaitymas ir priėmimas. Ji skaitė LKMOPS valdybos ir suvažiavimo dekr. dr. A. Rudzianienė. Pirmininkė pranešime apie PLKMOPS valdybos 1969 m. veiklą pažymėjo susirinkimui skaičių, organizacijų, kurių minėjimuose ar suvažiavimuose valdyba atstovavo sąjungai, sveikino žodžiu ar raštu, ryši, kurį palaikė čia JAV-ese bei su kitų kraštų lietuvių katalikų organizacijų skyriais. Dr. A. Janačienė taip pat paminėjo paskaitas, kurios buvo skaitytos tais metais įvairiomis progomis, vizitai daryti svetimų kraštų atstovams ar susirašinėjimais su Pasauline Katalikių moterų organizacija unija.

Izd. M. Vaitiekūnienė pateikė žinių apie išd. padėti.

Darbo apžvalga ir pranešimai

Brooklyno 29-tos kuopos pirm. O. Kubilienė kalbėjo apie narių skaičių, dabartinę veiklos padėtį ir metinius parengimus. E. Vaisnoraitė, 24-tos kuopos pirm. padarė darbo apžvalgą ir paminėjo sunkumus, sutinkamus visuomeninėje veikloje. Abi pirmininkės pažadėjo daugiau paremti tarptautinę lietuvių katalikų moterų veiklą.

P. Ažuolienė padarė pranešimą New Yorko Lietuvių katalikų moterų kultūros dr.-jos vardu, kuri šimet atšventė savo veiklos penketį ir be gausių darbų, padedančių kitoms organizacijoms, ji kasmet rūpinosi Lituanistikos institutui Fordamo universitete lėšų telkimu ir stipendijų įteikimu tam tikslui ruošiamose popietėse. Taip pat dr.-ja kasmet rengia, drauge su L.K. Religine šalpa, koncertus Kenčiančiai Bažnyčiai paminėti. Dr. A. Radzianienė perskaitė „Giedros“ pirm. V. Kleivienės, ALRK saj. atstovės K. Keblinskienės ir LKMO Pasaulinės sąjungos įgaliotinės Chicagoje A. Dumbrienės prisištus pranešimus.

Tarptautinė veikla

Apie LKMO Pasaulinės sąjungos ateities darbo gaires kalbėjo vicepirm. M. Lušienė, pateikdama informaciją iš šios organizacijos istorijos ir sutojo ties dabartine veikla, pabrėždama B. Venskienės didelį įnašą daugelį metų sėkmingai atstovaujant LKMO OS Pasaulinėje Katalikių moterų organizacijų unijoje. M. Lušienė taip pat palietė įgaliotinių reikalingą didesniuose centruose ir pranešė, kad dabartinis metu sudaro-

mas jaunų akademikų branduolys, kuris ruošis vadovavimui ateityje, padės valdybai jos darbuose, kaip LKMOPS žinių leidime, jų paskirstyme, suvažiavime ir programų rengime bei kitur. Po trumpų diskusijų ir pasiūlymų posėdis buvo baigtas PKMOU malda.

Po pertraukos antrąją suvažiavimo dalį pradėjo dr. A. Janačienė, LKMO Pasaulinės sąjungos valdybos vardu pasveikindama atsilankiusius svečius. Ji tarė žodį tema: „Žvilgsnis į pasaulinę Katalikių moterų veiklą“, kurioje pabrėžė PKMOU sudėtį ir siekius, jos bendradarbiavimą ir atstovavimą didžioje tarptautinėse organizacijose kaip UNESCO, UNICEF, Europos ir Amerikos tarybose ir daugelyje kitų. Plačiau kalbėjo apie lietuves katalikes ir kuo jos prisideda prie tarptautinės veiklos. Ji pabrėžė, kad mūsų tautos padėtis pasaulinėje arenoje yra skirtinga nuo daugelio kitų laisvų kraštų, nes šalia darbo bendri žmonių gerovei, lietuvis moters pareiga yra nuolat skelbti pasauliui mūsų tautai daromas skriaudas, informuoti užsienio spaudą, rašyti straipsnius, skleisti leidinius išleistus apie Lietuvą svetimom kalbom. Ji suminėjo Europoje įvykusius suvažiavimus ir kolokvijumus, kuriuose LKMOPS atstovė B. Venskienė vien tik 1969 m. bėgyje dalyvavo ir darė pranešimus Zenevoje Europos katalikų moterų suvažiavime, Paryžiuje — tarptautiniame kolokvijume, Olandijoje-Tiltenberge, Poissy-Prancūzijoje ir kitur. Taip pat buvo paminėta Kanada, Australijos, New Yorko, Chicago ir kiti veiklūs lietuvių katalikų moterų centrai.

Sveikinimai

Suvažiavimą žodžiu sveikino gen. Konsulas A. Simutis, New Yorko LB apygardos vardu M. Bulvičienė, Alto ir Katalikų federacijos vardu dr. A. Škėrys, LK

mokslo akademijos New Yorko Zidinio vardu pirm. dr. D. Jasaitis. Nuosirdžiu plojimu buvo sutikta viešnia iš Lietuvos A. Grinčevičienė, kuri tarė keletą sveikinimo žodžių.

Sveikinimus raštu prisiuntė vysk. V. Brizgys, B. Venskienė-LKMOPS atstovė. Pas Kat. moterų or-lų unijoj, A. Sungailienė-Kanados Liet. Kat. moterų dr. jos Centro v-bos atstovė, Nekalto Marijos Prasidėjimo seserys, O. Bačkienė iš Washingtono, V. Kleivienė — „Giedros“ pirm., A. Dumbrienė LKMOPS -gos įgaliotinė Chicagoje, K. Keblinskienė — ALRK saj. atstovė, G. Kaneb-LKMOPS vicepirm. M. Watkins-Worchesterio skyr. pirm..

Ar suderinama visuomeninė veikla su vaikų auklėjimu?

Pasikalbėjime ir diskusijose tema „Ar lietuvių moteris turėtų daugiau įsijungti į bendrines organizacijas?“ dr. A. Janačienė paminėjo, kad plačiame pasaulyje vis didėja opinija, kad reikia daugiau moteris paskatinti ir nuosirdžiai paremti jų dalyvavimą kultūriname ir visuomeniniame gyvenime. Iki šiol buvo vis iškeliamas moters, kaip motinos ir žmonos vaidmuo, kuris neabejojotai garbingas ir reikalingas, bet tuo pačiu keliamas klausimas, ar jai nedaroma skriauda įreminant ją vien tik tose pareigose? Ar lietuvių moteriai užtektų rūpintis savo vaikų tautiniu auklėjimu namuose? Ar įmanoma suderinti visuomeninę veiklą su vaikų auklėjimu ir savo vyro gerbūviu? Ar lietuvių moteris yra pajėgi dirbti už namų ribų, rūpintis šeima ir dar dalyvauti organizacijose? Ar būtų reikalinga jai daugiau įsijungti į bendras su vyrais organizacijas ir kokios priežastys, kad lietuvių moterų jose palyginant mažai?

Nemėgstančios kalbėti moteris pristatė vyrų iškalbingumą. Diskusijas pradėjo LKMOPS

garbės pirm. M. Galdikienė, pažymėdama, kad lietuvis dar tikrai per mažai dalyvauja bendrinėse organizacijose. Jų dalyvavimas būtų prasmingas, nes praplėstų jų pačių akiratį, o taip pat būtų naudingas ir organizacijoms skandais požiūriais. Pirmiausia, mūsų moteris nemėgsta viešai daug kalbėti, tai tas pristatė vyrų didelį iškalbingumą susirinkimuose ir nukreiptų dėmesį į konkrečius darbus. Antra, moteris, papratusios būti taikos ir vienybės puoselėtojomis šeimose, galėtų šias dorybes panaudoti ir veikime. Tokiu būdu gal turėtų mums mažiau tuščių ginčų mūsų viešame gyvenime ir darnesni įvairių srovių sugyvenimą.

Lietuvės moters įnašas organizacijoms

Stasys Lušys, Vliko politinio skyriaus pirmininkas kalbėjo: „Būtu labai netikslinga ir nemandagu į šią klausimą temą atsakyti neigiamai. Visoms lietuviškomis organizacijoms trūksta dirbančių žmonių, ir tas trūkumas bene yra svarbiausia priežastis silpnėjančios veiklos. Jei lietuvių moteris didesniu skaičiumi ir didesniu uolumu prisidėtų prie dirbančių žmonių skaičiaus, atneštų iniciatyvos ir naujo impulso, būtų ir didelis džiaugsmas ir didelis laimėjimas. Lietuvių moters didesnis įnašas konkrečiais darbais lietuvių bendruomenei, K. Federacijai, susivienijimams, Amerikos Lietuvių tarybai ir Vlikui būtų pačios didžiausios vertės, jei tinkami asmenys ateitų į tinkamas vietas. Individualiai vertinant, ne kiekviena moteris, taip kaip ir ne kiekvienas vyras, tinka visoms sritims. Kai kurios gyvenimo sritys yra daugiau vyriškos, kai kurios daugiau moteriškos. Tai prigimties lemtis ir su ja reikia skaitytis. Dažniausia tie dalykai susivarko savaime, bet būna ir nesusipratimų.

Šeimos pareigos yra pirmoje eilėje, o tik tai kas lieka nuo jos, gali būti pavesta visuomenės veiklai“.

Diskusijos

I diskusijas įsitraukė: gen. konsulas A. Simutis, J. Pumputienė, J. Vytuvienė, Ulėnienė, dr. Radzianovas ir kiti. Visuomuoju pabrėžta, kad lietuvių moteris, auginti mažamečius ar mokytis, turėtų būti patalpos, ne visuomet gali įsitraukti į platesnį visuomeninį darbą dėl visų žinomų priežasčių. Dėl to ji ir nesmerkiama, ji prisideda, kiek jėgos ir laikas leidžia. Buvo pripažinta, kad lietuvių moteriai šalia naminių darbų taip pat reikia dvasinės atgaivos, aplinkos pakeitimo ir akiračio praplėtimo. Jų vyrai turėtų tai suprasti ir sudaryti sąlygas jos asmens ugdymui. Moteris, ypač tos, kurios jau užaugino vaikus, plačiau įsijungdamos į bendrines organizacijas, papildytų ir praturtintų savo gyvenimą, o taip pat konkrečiai prisidėtų prie mūsų pavergtos tautos laisvinimo darbų. Be to, tai būtų taip pat visuomeninės

Motinos džiaugsmas

veiklos gražus pavyzdys jaunajai kartai.

Meninė dalis

J. Balsytė deklamavo mūsų poetų kūrinius: Alės Nakaitės — Pavaras, Leonardo Andriekaus — Briedį, Liūnės Sutekos — Pirmąją kelionę į Maironio — Nedaugel mūsų. M. Sandanavičiūtė skaitė ištrauką iš Nelės Mazalaitės kūrinio — Miestelis, kuris buvo mano. T. Dzikišienė vadovaujamos kanklininkės A. Bružaitės, R. Leivaitės ir A. Staknytės du kartus

pasirodė publikai, išpildydamos liaudies dainų pynę.

Po valdybos padėkos žodžio, svečiai pakilioj nuotaikoj ilgai šenkučiams prie skoningai papuošto stalo. Vaikšm vadovavo B. Reventienė. Svečių tarpe, be anksčiau išvardintų mūsų organizacijų atstovų su žmonomis, dalyvavo ir Lietuvių moterų klubų federacijos narės bei kiti visuomenės veikėjai. Suvažiavimo metu viršutinės Kultūros Zidinio patalpose vyko J. Balsytės keramikos ir M. Vainiūtės kūrybių parodėlė.

Lenkai apie lietuvių soliste

Chicagoje lenkai pastatė operą „Tosca“, kur pagrindinį vaidmenį turėjo mūsų solistė Prudencija Bičkienė. Publika ir lenkų spauda labai šiltai apie jos pasirodymą atsiliepė. Dienraštis „Dziennik Chicagowski“ bal. 21 d. rašė: „Florijos Toscos vaid-

išgirsti miela lietuvi. Turime viltį, kad tai nebus paskutinis kartas. Ji turi gerą balsą ir išėjusi gerą vokalinę mokyklą. Be to — didelių vaidybinių sugebėjimų, mokėjimą išgyventi scenas, pilnas dramatiškumo. O tai nelengva. Kiek reikia pavargti, kad tragiškoje scenoje išdainuoti „Tai žmogus, prieš kurį drebėjo visa Roma“. Tas „drebėjo Roma“ nėra lengvas net lenkui solistui, o ką bekalbėti apie lietuvi, kuriai lenkų kalba svetima. Kartu reikia vaidinti akimis, veidu, balsu. Kalbos svyravimus išlygino labai mielas provincijos akcentas. Bravo, ponja Bičkienė. Ji pelno pripažinimą ne tik už gerai atliktą Toscos partiją, bet taip pat už didelę pastangą nugalėti sunkią kalbą.“

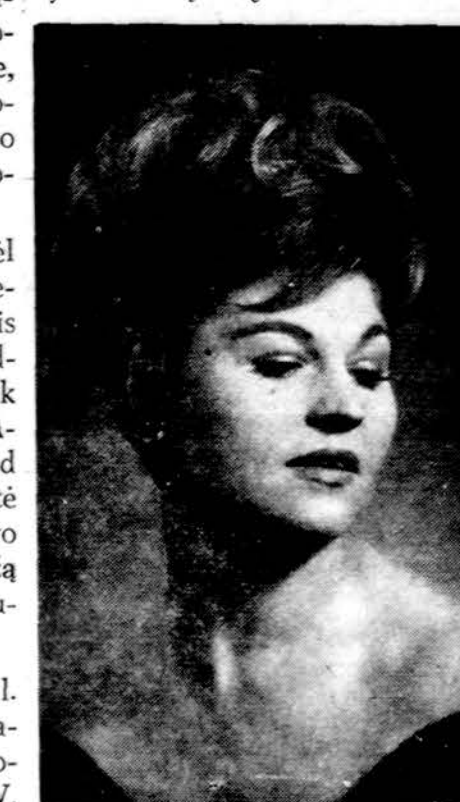
Recenzijose šiltai atsiliepiama ir apie mums pažįstamą solistą Wiciką.

Pažymėtina, kad ir lenkų operos organizatorius — dirigentas Wolski palaiko ryšį su lietuviais. Prieš spektaklį net pats buvo atvykęs į „Draugo“ redakciją.

J. Daugl.

Kiek išleidžia moteris?

Statistika rodo, kad moteris išleidžia 85 procentus varotojo dolerio, vaikai 15 procentu, o vyrai likusią dalį.

„Gintaro“ baliaus programos choreografe Genovaitė Malušienė.

DEBIUTANČIŲ ARBATELĖ

Silvija Petrošienė (Petrosus), gyv. Glen Elyn, suruošė savo puikiame name, gražioj gamtos aplinkoj arbatale pereitą sekmadienį, pageriant sesers dukterį Carol Jean Statkute Krajkcek, Genovaitės (Ambroziūtės) ir Milo Krajcek dukterį, gyv. 680 S. Artesian Ave. Jaunoji mergaitė bus pristatyta, kaip debiutanti 10-tame Gintaro baliauje, rengiamame Chigos Lietuvių moterų klubo birželio 20 d., šeštadienį, South Shore Country Club salėje. Baigusi pradžios mokyklą, ji gegužės mėn. baigs Marijos aukš mokyklą.

Ateityje planuoja studijuoti Chicago menų institute.

Tarp dalyvavusių arbataleje matėsi: jos močiutė iš motinos pusės Bronė Ambrose; jos motina Genovaitė Krajkcek, C. I. M. klubo pirmininkė; jos močiutė iš tėvo pusės Elena Stankienė Verbelienė, gyv. Dania, Florida; Juzė Daužvardienė, klubo pirm.; Marija Rudienė, baliaus rengimo komiteto pirmininkė; Bronė Dodge, teta; puseserė Adeline Kutchins; teta Viktorija Kutchins; Konstancija Hofer; Viktorija Osin skienė; Genovaitė Stasiukaitienė; Sofija Vizgaidienė; Anastazija Aleksūnienė, Elena Woidatienė; Rūta Woidatienė; Valerija Stanaitienė; Juzė Swilainienė; Anelė Pacienė; Juzė Lapinskienė (rezervacijų pirm.); Kelen Alen (propagandos pirm.); Ema Lukas; Bronė Nebirieza; Genovaitė Malušienė choreografe, ir Genovaitė Giedraitienė, programos knygos spausd-pirm.

Taipgi dalyvavo Card Jean „sesers“ debutantės, kurių šiemet yra visas tužinas: Sharon Botica, Marilyn Brazilytė, Anita Giedraitytė, Rūta Elena Giedraitytė, Dalia M. Jasaitytė, Carlyn Karskai, Sharon Kech, Joana Markevičiūtė, Mary Louise Pudgė, Rožytė Marija Rudytė, Mary Jo Wenckus.

Dvigubas dorovės standartas

Spaudoje pasirodė užklausias ar yra įprastas dvigubas dorovės standartas? Atsakytą, kad tai yra net labai dažnas dalykas. Žmonės dažnai tikisi iš tų, kurie yra turtingi ir stovi aukštai visuomeninėje padėtyje, kad jie būtų socialūs, altruistai, aukštos inteligencijos, gerai informuoti ir aukštos etikos. Iš „žemesniųjų“ žmonių, tuo tarpu, nesitikima nieko arba labai mažai. Priešingai, jie dažnai laikomi nusikraus-tos aukos piktos „visuomenės“. Iš tikrųjų, sako psichologai, visu klasių žmonės yra su žmogiškom ydom, ir jie turėtų būti taip traktuojami. Reikalauti tobulybės iš vieno ir nieko iš kitų ne tik didžiai neteisinga, bet ir nenaudinga.

Ką vaikas išmoka savo aplinkoj?

Jei vaikas gyvena nuolatinės kritikos aplinkoj, jis pats išmoka viską lengvai pasmerkti.

Jei vaikas gyvena nedrausmingoj aplinkoj, jis išmokst peštis. Jei vaikas gyvena apsuptas pašais, jis išmoka būti labai droviu.

Jei vaikas gyvena gėdingoj aplinkoj, jis išmoka jaustis labai kaltu.

Jie vaikas gyvena tolerancijoj, jis išmoka būti didžiai kantriu.

Jie vaikas gyvena nuolat paderšinamas, jis išmoka įgyti pasitikėjimo.

Jie vaikas gyvena pagiriamas dėl gero, jis išmoka įvertinti.

Jie vaikas gyvena, pažindamas sąžiningumą ir garbingumą, jis išmoka pažinti teisingumą.

Jie vaikas gyvena saugiai, jis išmoka tikėti žmonėmis.

Jie vaikas gyvena santaikoj, jis išmoka pakęsti pats save.

Jie vaikas gyvena primtinio aplinkoj, jis išmoka būti draugišku.

Tada jis išmoka mylėti ir rasti meilę sau ir kitiems šiame pasaulyje.